

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Martin Hoffmann

Star – sportovní časopis první republiky

Bakalářská práce

Praha 2014

Autor práce: **Martin Hoffmann**

Vedoucí práce: **PhDr. David Lukšů, Ph.D.**

Rok obhajoby: 2014

Bibliografický záznam

HOFFMANN, Martin. *Star – sportovní časopis první republiky*. Praha, 2014. 68 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí bakalářské práce PhDr. David Lukšů, Ph.D.

Abstrakt

Tato práce mapuje vývoj sportovního obrázkové časopisu Star, který vycházel v letech 1926 – 1938 v československém tiskařském domě Melantrich. Prostřednictvím Staru jsem také se snažil osvětlit situaci, v jaké se česká sportovní novinařina nacházela ve 20. a 30. letech 20. století.

V textu jsou zachyceny jak okolnosti vzniku Staru, tak příčiny jeho zániku těsně před podepsáním Mnichovské dohody zástupci Velké Británie, Francie, Německa a Itálie. Zaměřil jsem se také na sportovní novináře a fotografy, kteří tento týdeník vytvářeli. A to zejména na Miloslava Josefa Horáčka, Huga Jindřicha Slípku, Antonína Františka Šulce, Karla Bureše, Karla Hájka a Svatopluka Sovu. Dále jsem v textu představil i několik dalších významných českých i zahraničních sportovců, jejichž články se v časopise objevovaly. Kromě toho jsem v práci popsal politické a společenské prostředí, v jakém Star vznikal. Věnoval jsem se i vývoji sportovního hnutí a stavu sportovního zpravodajství v období první republiky v Československu.

K získání potřebných informací jsem analyzoval všech 13 ročníků časopisu Star, dále pak vybrané ročníky Českého slova, Národních listů, Lidových novin a Rudého práva a množství další literatury.

Na základě zjištěných informací se mi podařilo sestavit komplexní pohled na sportovní časopis Star, čímž jsem (snad) přispěl k zmapování meziválečné historie české sportovní novinařiny.

Abstract

This bachelor thesis aims to illuminate evolution of sports illustrated magazine Star, which was published in years 1926-1938 in Czech publishing house Melantrich. Magazine Star was also used to illuminate the situation of Czech sports journalism in 1920' and 1930'.

Thesis describes the very beginning of Star and also clarifies its extinction right before signing of the Munich Agreement by Great Britain, France, Germany and Italy. It also focuses on sports journalists, who had the main impact on this magazine, and several important Czech and world famous athletes, whose articles were published in STAR. Paper also presents political a social environment in Czechoslovak republic after WWI and describes the state of Czech sports journalism in main newspapers.

All published issues of Star were analysed to get information to write this thesis, as well as many years of Czech newspapers České slovo, Národní listy, Lidové noviny a Rudé právo and several other books.

The findings from this research show a complex view of sports illustrated magazine Star and offer insights into history of Czech sports journalism.

Klíčová slova

Star, týdeník, časopis, Melantrich, sport, žurnalistika, Československo, první republika

Keywords

Star, weekly, magazine, Melantrich, sport, journalism, Czechoslovakia, first republic

Rozsah práce: Práce obsahuje bez anotace a poznámek 103 532 znaků.

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 15.5.2014

Martin Hoffmann

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu mé práce PhDr. Davidu Lukšů, Ph.D. za inspiraci, cenné rady a probuzení zájmu o vývoj české sportovní žurnalistiky.

Obsah

ÚVOD.....	8
1. PROSTŘEDÍ, VE KTERÉM STAR VZNIKAL.....	9
1.1 VÝVOJ SPORTU V OBDOBÍ PRVNÍ REPUBLIKY	10
1.2 SPORT VERSUS TĚLOVÝCHOVA	12
2. SPORT NA STRÁNKÁCH DENÍKŮ NA ZAČÁTKU 20. LET.....	14
2.1 SPORTOVNÍ ZPRAVODAJSTVÍ MELANTRICHU	17
3. SPORTOVNÍ ČASOPISY PRVNÍ REPUBLIKY.....	20
4. STAR: SPORTOVNÍ, TĚLOCVIČNÉ A AUTOMOBILOVÉ ROZMANITOSTI	22
4.1 VZNIK A VÝVOJ.....	23
4.2 ZÁNİK	28
4.3 VEDENÍ REDAKCE STARU	30
4.3.1 <i>Miloslav Josef Horáček (1878-1948)</i>	30
4.3.2 <i>Hugo Jindřich Slípka (1905-1982)</i>	33
4.3.3 <i>Antonín František Šulc (1909-1992)</i>	34
4.3.4 <i>Karel Bureš (1909 – 2000)</i>	36
4.4 OSTATNÍ REDAKTOŘI STARU	40
4.4.1 <i>Václav Svoboda (? – 1958)</i>	40
4.4.2 <i>Emil Synek (1903 – 1993)</i>	40
4.4.3 <i>František Krása (1893-1948)</i>	42
4.5 SPORTOVNÍ OSOBNOSTI JAKO REDAKTOŘI STARU	42
4.5.1 <i>František Miloslav Marek (1896-1961)</i>	43
4.5.2 <i>Otakar Jandera (1898 – 1977)</i>	44
4.5.3 <i>Miloš Vejchoda Ambros (1905-1970)</i>	44
4.5.4 <i>Jan Plichta (1891-1975)</i>	45
4.5.5 <i>Jiří Zavřel (1910 – ?)</i>	45
4.6 DALŠÍ PŘÍSPĚVATELÉ STARU Z ŘAD SPORTOVNÍCH OSOBNOSTÍ.....	46
4.6.1 <i>Atletika</i>	46
4.6.2 <i>Box</i>	46
4.6.3 <i>Fotbal</i>	46
4.6.4 <i>Hokej</i>	47
4.6.5 <i>Letectví</i>	47
4.6.6 <i>Lyžování</i>	47
4.6.7 <i>Plavání</i>	47
4.6.8 <i>Tenis</i>	47
4.6.9 <i>Ostatní</i>	48
4.7 RUBRIKY A ČLÁNKY	48
4.8 SOUTĚŽE A ROMÁNY	49
4.9 PŮVODNÍ REPORTÁŽE A METODICKÉ ČLÁNKY	51
4.10 FOTOGRAFIE	52
4.10.1 <i>Ideal Karlín</i>	52
4.10.2 <i>Karel Hájek (1900-1978) a Svatopluk Sova (1913-1984)</i>	53
4.10.3 <i>Jaroslav Balzar (1894-1945)</i>	54
4.10.4 <i>Zahraniční fotografie</i>	55
ZÁVĚR.....	56
SUMMARY.....	57
PRAMENY.....	57
SEZNAM PŘÍLOH.....	60
PŘÍLOHY	61

Úvod

Hlavním smyslem této bakalářské práce je přinést ucelený pohled na vznik, vývoj a zánik českého sportovního týdeníku Star, který vycházel v letech 1926 až 1938 v pražském vydavatelství Melantrich. Star se mohl hrdě hlásit mezi obsahově a tematicky největší sportovní žurnály meziválečného období ve střední Evropě a hrál také důležitou roli v šíření sportovní myšlenky v Československu. V době, kdy sport stále ještě soupeřil o své postavení ve společnosti s tělovýchovou, výrazně podporoval a prosazoval sportovní hnutí. Prostřednictvím tohoto časopisu byly československé veřejnosti podrobně osvětleny prakticky všechny sportovní disciplíny a představeni významní čeští i světoví sportovci tehdejší doby. Informace, které se mi podařilo o Staru nashromáždit, tvoří většinu mé práce.

V textu se podrobně věnuji také sportovním novinářům a fotografům, kteří do tohoto obrázkového žurnálu přispívali svými články a snímky. Jsou mezi nimi jména, která ovlivnila dění v československé a později české společnosti i v jiných oborech, než je sportovní žurnalistika a jejichž počiny nejsou dodnes zapomenuty. Kromě toho je v práci nastíněna společenská a politická situace v Československu a stav sportovní žurnalistiky v největších denících meziválečného období.

Původně jsem chtěl do textu zahrnout kapitolu, která by se věnovala komparaci vybraných ročníků Staru. Během psaní jsem ale dospěl k názoru, že všechny důležité změny jsou zaznamenány už v předchozím textu a porovnání jen několika vybraných čísel by nepřineslo žádný nový pohled na vývoj tohoto obrázkového týdeníku. Rozsah kapitol o samotném časopisu Star a lidech s ním spjatých mě přiměl vyřadit také oddíly o významných sportovních osobnostech a sportovních spolcích, které nijak neovlivnily vznik ani vývoj tohoto časopisu. I tak je ale v textu představeno několik desítek osobností, které výrazně přispěly k rozvoji českého sportu v období první republiky.

Po konzultaci s Ústavem pro jazyk český Akademie věd ČR jsem se rozhodl psát název časopisu Star jen s prvním velkým písmenem, i když se v některých publikacích a někdy i v samotném Staru objevuje napsané se všemi velkými písmeny.

1. Prostředí, ve kterém Star vznikal

Politická situace v Československu byla po první světové válce nestabilní. Prezident Tomáš Garrigue Masaryk byl na začátku dvacátých let vážně nemocný. Kromě chřipky trpěl zánětem plic, hnisavým zánětem průdušek a zánětem žil na noze. Jeho stav byl velmi vážný. Předseda vlády Jan Černý a předáci hlavních politických stran ve spolupráci s Hradem připravovali scénář jak postupovat, kdyby prezident Masaryk zemřel. Ten se ale z několikaměsíční nemoci nakonec zotavil a k novým prezidentským volbám tak nemuselo dojít. Právě o tom, kdo by nastoupil na Masarykovo místo se v politickém prostředí vedly spory. I přes to, že sám prezident označil za svého nástupce v úřadu Edvarda Beneše, nebylo jeho zvolení zdaleka jasné. *“Když jsem se vrátil 1918, cítil jsem se vyčerpaný, že snad zemru; proto jsem brzo (1919) známým (Švehlovi, Benešovi atd.) řekl, že po mně má být pres.[identem] Beneš. To vyžadovala situace za hranicí i doma (Dr. Kramář). To bylo přijato.”*¹

Od Masarykova onemocnění se zvyšovala nespokojenost s Benešovou politikou a k jejím kritikům se přidali i sociální demokraté. Ani v parlamentu nebyla situace zcela ideální. Hlavní slovo tam měla tzv. “Pětka”, kterou tvořili zástupci pěti nejsilnějších stran – sociálně demokratické, čs. socialistické, lidové, agrární a národně demokratické. *“Občas se – třeba nakrátko – měnila, ale její klasické složení bylo: R. Bechyně, J. Stříbrný, J. Šrámek, A. Švehla, A. Rašín...”*² Souběžně se vznikem Pětky se dotvářela opoziční skupina politiků kolem Masaryka a Beneše zvaná “Hrad”. Tyto dvě skupiny zastávaly rozdílné názory na vývoj československého státu. Činnost Hradu a Pětky ale blahodárně působila na udržení demokracie ve státě. Od roku 1922 byl premiérem ČSR agrárník Antonín Švehla, v jehož vládě se objevily spory kvůli sociálnímu pojištění a zemědělskému clu. Tyto spory vyústily v roce 1925 parlamentními volbami, ve kterých se na prvním místě umístila strana agrární následovaná stranou komunistickou. Po volbách byla sice obnovena Švehlova všenárodní koalice, brzy ji ale vystřídala další přechodná vláda Jana Černého. Černý ještě v roce 1925 podal demisi a v úřadu ho opět vystřídal Antonín Švehla. Komunistická strana zůstala v opozici.

¹ KLIMEK, Antonín. *Velké dějiny země Koruny české ; Svazek 13. 1918-1929*. 1. vydání. Praha a Litomyšl : Paseka, 2000. s. 416. ISBN 80-7185-328-3.

² Tamtéž, s. 228

Po hospodářské stránce si mladé Československu vedlo lépe. Roky 1924 až 1929 provázelo oživení, což „bylo spojeno s okupací Porúří francouzskými a belgickými vojsky, kdy československé podniky báňského, železářského, strojírenského a chemického průmyslu dovážely do zemí, kam dosud pronikal průmysl německý.“³ Stabilizace kapitalismu v Československé republice měla za důsledek přeměnu celkového charakteru hospodářství a způsobila i změny v ekonomické a třídní struktuře. Československu patřil na celosvětové průmyslové výrobě v letech 1925 až 1929 podíl 1,7 procenta, tj. desáté místo. Počet nezaměstnaných od roku 1925 klesal. Minima dosáhl v roce 1927, kdy nemělo stále zaměstnání 35,8 tisíc z celkového počtu téměř 15 miliónů obyvatel.⁴ Nastal také rozmach terciální sféry, do které spadaly informační služby. Podmínky pro rozvoj tisku tak byly v Československu ve dvacátých letech velmi příznivé.

1.1 Vývoj sportu v období první republiky

“Bez sportu nemohu žít – a basta”

Vlasta Burian

Důležitým mezníkem ve vývoji českého sportu byl vznik samostatné Československé republiky v roce 1918. Už na začátku roku 1919 se dosavadní sportovní svazy vzniklé za rakouské monarchie začaly transformovat v samostatné československé federace, což jim umožnilo účast v mezinárodních organizacích a také účast na akcích mezinárodního formátu. Rakouské úřady totiž samostatné vystupování české sportu znemožňovaly. Po vzniku Československé republiky se utvářejí nové sportovní svazy. V roce 1919 byly založeny Československý amatérský svaz plavců a Československý svaz házené a ženského sportu a přidaly se tak k mnoha dalším, které začaly fungovat už před první světovou válkou. Těmi byly například Český svaz cyklistky (1883), Český veslařský svaz (1884), Český svaz fotbalový (1901), Svaz lyžařů království českého (1903), Česká lawn-tennisová asociace (1906), Český svaz hokejový (1908), Ústřední svaz těžké atletiky (1910), Svaz kanoistů království českého (1913) a Český svaz šermířský (1913).

³ BERÁNKOVÁ, Milana; KŘIVÁNKOVÁ, Anna; RUTTKAY, Fraňo. Dějiny československé žurnalistiky : 3. díl, český a slovenský tisk v letech 1918-1944. 1. vydání. Praha : Novinář, 1988. s. 28.

⁴ V roce 1930 měla ČSR 14 729 536 obyvatel.

Krátce po vzniku samostatné Československé republiky je také podniknut pokus o sjednocení celého sportovního hnutí. Na popud Kruhu sportovních novinářů, zejména Miloslava Horáčka, Viléma Henryho-Heinze a Jaroslava Kalvy vzniká v roce 1918 všesportovní ústředí nazvané Česká sportovní obec (dále jen ČSO), která měla za úkol řídit veškerý československý sport. Už od založení ale soupeřila o své postavení s Českým olympijským výborem, který vznikl v roce 1899 a byl nejvýznamnější českou sportovní organizací meziválečného období. Hlavní příčinou sporu bylo nominování sportovců na olympijské hry a obesílání Mezinárodního olympijského výboru. Tento svár trval až do roku 1927, kdy ČSO zanikla. Pro sjednocení československé sportovní kultury ještě nebyly vhodné podmínky. I přes počáteční podporu státu zůstal český sport roztržštěný a apolitický. Právě apolitičnost vyčítal sportovnímu hnutí Sokol, který namítal, že se takové spolky neúčastní národního hnutí. Sportovní svazy si na rozdíl od tělovýchovných nekladly za cíl kulturně vzdělávací úkoly a systematicky prováděnou ideově výchovnou činnost. Před československou společností se po konci první světové války sice otevřela řada možností dalšího rozvoje sportu, jenže všechno šlo pomaleji, než se očekávalo. Sport se často setkával s negativními ohlasy české inteligence a na rozdíl od tělovýchovy musel svou pozici ve společnosti neustále obhajovat. Jedním z výrazných obhájců sportu byl ředitel pražské organizace YMCA František Miloslav Marek: *“Sport nachází po válce stále většího uplatnění v programu tělesné výchovy. Jestliže dříve byl úzce spjat s Angličany a Američany, dnes má zcela jiný zvuk. Dnes je sport mezinárodní. Není to jen rozmach sportu v číslech sportovci vyjádřený, ale i v počtu továren a obchodů, které vznikly a žijí z provádění sportu. Kolik tisíc dělníků je zaměstnáno jen při výrobě lyží, kolik při výrobě raket, míčů, kopaček a všeho náradí a náčiní ve sportu užívaného...Podívejme se u nás na fotbalové zápasy, kde 20.000 diváků se tísni za barierami, aby vidělo 22 dobře placených a většinou slabě hrajících profesionálů. Tomu se dnes říká sport a takovým sportovním klubům se poskytují veliké plochy hřišť na kopanou, profesionálně prováděnou....Sport je tělesná činnost, prováděná závodně z vlastní potřeby a radosti. Sportsman je člověk, který koná tělesnou činnost většinou závodně, pro své osobní osvěžení a zábavu, který tkví v té činnosti a raději prohraje, nežli by se dopustil nečestného skutku, který by mu dopomáhala k vítězství. To je anglická definice sportu. Je tam nejen prvek tělesné činnosti, ale i ušlechtilosti.”*⁵

⁵ MAREK, František Miloslav, Sport a professionalism, Star, 1931, ročník 6, číslo 288, str.2

Nejpopulárnějším sportem v období první československé republiky byla s velkým náskokem kopaná, která přerůstala i do sféry masové tělovýchovy. Kopaná se hrála jak na plázcích před domy nebo loukách, tak i organizovaně. V roce 1931 měl Český svaz fotbalový více členů, než všechny ostatní sporty dohromady. Fotbal se tak stal jednou z nejrozšířenějších zábav v Československu. Fotbalové zápasy byly hojně navštěvovány. Na utkání našich dvou nejlepších týmů Slavie a Sparty chodily pravidelně desetitisíce diváků a jejich průběh občas provázely rvačky a výtržnosti. Část společnosti tak považovala fotbal za jednu z příčin snižování kulturní úrovně národa. Ve fotbalu se také objevili první sportovní profesionálové. Sport se tak stal předmětem podnikání, což se rovněž stalo terčem kritiky. *“Sport má stále větší poslání než jen vydělat peníze nebo přivést obdivovatele vítězů, získati popularitu. Tyto snahy podnikatelů sportovních podniků často zatemňují další jejich obzor a hlavně cíl – upevnění charakteru. Bez charakteru není vítězství ani ve sportu.”*⁶

Čeští sportovci reprezentovali republiku také v zahraničí a přes poměrně malou finanční podporu státu dosahovali velmi dobrých výsledků. *„V téměř desetileté existenci republiky byla největší položka na tělesnou výchovu v roce 1923 (5 774 000 Kč.) V třicátých letech byly položky státního rozpočtu ještě nižší. V roce 1931 bylo „pamatováno“ na tělesnou výchovu částkou 2,600,00 v roce 1937 již pouze částkou 550 000 Kčs.”*⁷ Do světové špičky patřili nejen českoslovenští fotbalisté a hokejisté, ale i kanoisté, lukostřelci, stolní tenisté, šachisté a závodníci v jízdě na saních.

1.2 Sport versus tělovýchova

Sportovní hnutí na začátku dvacátých let stále soupeřilo o své postavení v české společnosti s tělovýchovou zastupovanou především organizací Sokol. Postupně se ale situace začala měnit ve prospěch sportu. Ten byl stále populárnější především u mládeže a začínal být vážným konkurentem všech tělocvičných organizací. *“Mladý člověk nebádá o smyslu sportu. On k němu přistupuje spontánně, z vnitřního popudu, který překonává úkladný klid a lenivost, k níž nás nutí po úmorné, často velmi jednotvárné a krajně nezdravé práci velkoměstský život...Proto provozují hoši a děvčata*

⁶ MAREK, František Miloslav, Sport z jiné strany : Poslání sportu. Star, 1934, ročník 9, číslo 418

⁷ BOSÁK, Emanuel. *Stručný přehled vývoje sportovních odvětví v Československu*. Praha : Olympia, 1969, str. 28.

sporty všeho druhu s nadšením a radostí, které se tak podívujeme u kluků, hrajících za městem s hadrovým míčem velkolepý amateurský football.”⁸

Rostoucí obliba sportu přece jen na Sokol zapůsobila a ten musel reagovat. Výbor České obce sokolské přijal na svém zasedání 12.-13. května 1928 usnesení, že sokolské jednoty mají vytvářet takzvané „odborny pro speciální výcvik“ neboli sportovní odborny. Ve druhé polovině dvacátých let se tak v sokolských jednotách rozvíjí zejména lyžařství, odbíjená, házená, košíková a plavání. Sport se stal doplňkovou činností sokolského hnutí, které se tak z části navrátilo ke svým kořenům (zakladatel Sokola Miroslav Tyrš sport podporoval a některé sporty – jako třeba atletika nebo veslování – v 19. století začínaly právě pod patronátem Sokola, negativní postoj vůči sportu zaujala organizace až po Tyršově smrti). To, co Sokol dříve kritizoval, tedy že má sport za účel jen soutěžení a závodění, toho teď chce být součástí. Sportovní odborny tělovýchovných jednot požadují účast na nejrůznějších soutěžích sportovních svazů, což se jim nakonec i povedlo. Od roku 1932 uzavírá Sokol s některými svazy dohody (1932 s Čs. svazem házené a ženských sportů a s Čs. atletickou amatérskou unií, 1933 s Čs. amatérským plaveckým svazem). *“Nechceme spolknout sport, ale nechceme jít tak daleko, abychom jednou zavádějící speciální cvičení museli náš nářadový tělocvik, který nám dal kázeň a organisaci budící závist ciziny, bránit proti novotářství a specialisaci. Chceme užít všeho a poskytnout československému člověku plné radosti, plného užití všech krás a kouzel, která tělocvik a sport rovnoměrně se prostupující dovede dát.”*⁹

Vnitřní spory Československé obce sokolské ohledně postavení sportu ve společnosti a spolupráce s ním vyústily ve vznik nové organizace. 11. března 1928 vzniká Československý všesportovní výbor. Vedoucí postavení v něm měl Československý fotbalový svaz jako největší a nejpočetnější asociace. „... každý sportovní svaz měl právo na jednoho člena výboru za každých 5000 svých členů a na 1 náhradníka za každých 10 000 registrovaných sportovců.“ V roce 1934 bylo ve fotbalovém svazu zapsáno 70 264 členů.¹⁰ Předsedou Československého všesportovního výboru byl od jeho založení Dr. Rudolf Pelikán. Spolupráce Československého všesportovního výboru s Československým olympijským výborem se v těchto letech velmi zlepšila a vedla k postupnému slučování a vytváření jednotné tělovýchovné organizace. Vzhledem k mnichovským událostem ale nebylo dokončeno.

⁸ ŠULC, Antonín František. Jaký je smysl sportu. Star, 1935, ročník 10, číslo 484, str. 10

⁹ KILINGER, Miroslav. Spolupráce Sokola se sportem. Star, 1932, ročník 7, číslo 375

¹⁰ viz příloha č. 16: Počet členů sportovních svazů v roce 1934 (obrázek)

S nástupem Reinharda Heydricha na post zastupujícího říšského protektora v roce 1941 je zastavena i činnost Československé obce sokolské a zajištěn sokolský majetek. Jediný sportovní svaz, který německé úřady ponechaly, byla Dělnická tělovýchovná jednota, aby dokumentovaly péči o potřeby dělnictva. Sportovní i turistická hnutí si i přes snahu fašistů udržela protifašistický charakter a jejich členové byli mnohdy aktivní v odbojovém hnutí. Sokolská protifašistická činnost vyvrcholila v roce 1942, kdy se organizace Jindra¹¹ podílela na atentátu na Reinharda Heydricha.

2. Sport na stránkách deníků na začátku 20. let

“Sportovní novinář má krásný úkol, jeden z nejdůležitějších v národě, neboť jak praví Macpherson Lawre v knize “Příroda se mstí”, je “kult tělovýchovy největším hnutím našeho věku. Tělocvična nebo škola pro tělovýchovu je daleko blahodárnější instituce než sanatorium pro nervově choré, a lidé, kteří organisují tělesnou výchovu a pobádají občany k dosažení tělesného vývoje a tělesné dokonalosti jsou pro společnost daleko důležitější než neurologové.”¹²

Vilém Henry-Heinz

Sportovní žurnalistika byla ve dvacátých letech dvacátého století na vzestupu, i když ne všechny české deníky na tento trend braly ohled. Sport byl optikou české veřejnosti stále jen zábavou její menšinové části a to se odráželo i na stránkách tehdejších listů.

Sportovní rubriky sice už nebyly v novinách raritou, i tak ale zprávy ze světa sportu nedostávaly příliš prostoru a více místa jim bylo věnováno jen během velkých mezinárodních akcí (mistrovství světa ve fotbale a hokeji, olympijské hry) nebo významných českých sportovních událostí. Sportovní novináři nebyli považováni za plnohodnotné žurnalisty a redaktoři ostatních rubrik jejich práci přehlíželi, na což vzpomíná i člen sportovního oddělení Melantrichu Karel Bureš. „*Sportovní novináři*

¹¹ Organizace Jindra nebo též Jindra-Vaněk byla protinacistická odbojová organizace, kterou založil sokolský pracovník Ladislav Vaněk po rozpuštění Sokola německými úřady v roce 1941. Jindra se stala přímým pokračovatelem Obce sokolské v odboji a její členové se podíleli na přípravách atentátu na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha.

¹² HEINZ-HENRY, Vilém. Koncept článku Sportovní rubrika v Národních listech (1940). Archiv tělesné výchovy a sportu, inventář č. 19 NAD č.49. Národní muzeum.

stáli v jiných redakcích (a leckde stojí i dnes) na nejnižším stupni žurnalistického žebříčku. Politici a kulturní často svými kolegy ze „zadní stránky“ vědomě nebo podvědomě pohrdali...Měl jsem k nim úctu, to ano, představoval jsem si, co všechno musí přečíst a prostudovat a mít cit a nadání pro umění, ale také jsem viděl, že sedali na vyhrazených místech nejen při premiérách, ale že chodili na i na generální zkoušky, na předpremiérová uvádění filmů, a pak jejich kritiky a hodnocení vycházela v novinách až několik dní po události. Měli na recenze mnoho času. Zatímco my, sportáři, musili jsme své referáty napsat ihned po utkáních nebo soutěžích, někdy ještě dřív než zápas skončil.“¹³

V českých zemích vycházelo v roce 1926 1400 časopisů a novin. Od 18. května 1923 začal v Československu také pravidelně vysílat rozhlas. Jeho funkce byla zprvu výhradně výchovná a vzdělávací - vysílal zejména přednášky a koncerty – a trvalo tak další dva roky, než začal vysílat také sportovní zpravodajství (první sportovní zpravodajství připravoval pro Radiojournal v letech 1925 a 1926 Miloslav Josef Horáček). Rozhlasový přístroj ale z počátku vlastnila jen hrstka lidí. Hlavní roli v šíření informací tak stále zastával tisk. Jedním z důvodů, proč se sport tak často neobjevoval na stránkách deníků byl fakt, že jednotlivé noviny patřily mnohdy různým politickým stranám a těm význam sportu zprvu nedocházel.

Co se týká sportovního zpravodajství, tak v tomto ohledu vyčnívaly Lidové noviny. Ty měly v porovnání s ostatními deníky poměrně propracovanou sportovní rubriku, do které přispíval mimo jiných také novinář, ilustrátor a „otec“ Ferdy Mravence Ondřej Sekora. Sportovní zprávy se v tomto listě objevovaly pravidelně v rozsahu půl strany a byly rozřazeny podle sportovních odvětví. Většinou se týkaly tělocviku, kopané, lehké atletiky, plavání, cyklistiky, jezdeckví, šermu, těžké atletiky, veslařství a lyžařství. Lidové noviny vycházely ráno a odpoledne a jejich sportovní informace se v ranním a odpoledním vydání lišily. V roce 1938, dva roky po tom, co se hlavním sídlem redakce stalo Topičovo nakladatelství v Praze, už Lidové noviny přinášely ráno i večer téměř celou sportovní stranu. V pondělním ranním vydání byla sportovní rubrika vždy rozšířena na dvě stránky. O víkendu se totiž konala většina sportovních akcí, především fotbalových zápasů.

¹³ BUREŠ, Karel. *V týmu s Foglarem : příběh redaktora legendárních časopisů*. 1. vydání. Praha : Toužimský, 2009. s. 249. ISBN 978-80-7264-106-2.

Ještě na vyšší úrovni měly sportovní zpravodajství Národní listy. Sportovní rubriku tam měl na starosti Vilém Heinz-Henry – první český sportovní novinář z povolání, který v deníku působil až do roku 1936, kdy odešel do důchodu. Sportovní rubriku v Národních listech převzal Heinz-Henry v roce 1906 po Karlu Čuprovi. Velkým dílem se také zasloužil o to, že se sportovní zpravodajství na stránky českých deníků vůbec dostalo, což připomněl i týdeník Star v roce 1931: *“Dnes není téměř novin, které by neměly sportovní rubriku. To vše se musilo probojovat. K tomu bylo zapotřebí ovšem mnoho trpělivosti, vůle, znalostí a zkušeností. Těmito vlastnostmi je Henry-Heinz znamenitě vybaven. Jeho práce neomezovala se toliko na činnosti novinářskou, sportu bylo nutno pomáhati i prací organizační. Henry Heinz má za sebou také mnohaletou práci klubovou i svazovou.”*¹⁴

Národní listy publikovaly sportovní zprávy v rubrice Sportovní věštník už od 19. února 1899. Po nástupu Viléme Heinze-Henryho rubrika změnila název na Sport a hry. *“Jako přesvědčený tradicionalista jsem z úcty ke svým předchůdcům dlouho zachovával název Sportovní věštník a jeho rozdělení v rubriky. Teprve po mnohých letech jsem změnil název na Sport a hry na památku sportovního týdeníku, který – jak se všeobecně uznává – se platně zasloužil o rozvoj českého sportu.”*¹⁵

Sportovní zprávy byly v Národních listech tištěny malým písmem, aby se jich do vydání vyšlo co nejvíce. Nebylo to sice příliš vzhledné ani moderní, svůj účel to ale splnilo. Sportovní rubrika měla v Národních listech pevnou pozici, jak připomněl ve svých vzpomínkách Vilém Heinz: *“...vždy vedení listu uznávalo její význam, vždy jí vyhrazovalo dostatek místa ve všech vydáních a zejména v neděním. A pro založení pondělníku /rána/ byl ohled na potřeby sportu – snad to smím říci – přímo rozhodujícím.”*¹⁶

V Rudém právu naopak ještě ani ve třicátých letech sportovní články téměř vůbec nevycházely.

¹⁴ Sportovní novinář Henry-Heinz. Star, 1931, ročník 6, číslo 284

¹⁵ HEINZ-HENRY, Vilém. Koncept článku Sportovní rubrika v Národních listech (1940). Archiv tělesné výchovy a sportu, inventář č. 19 NAD č.49. Národní muzeum.

¹⁶ HEINZ-HENRY, Vilém. Koncept článku Sportovní rubrika v Národních listech (1940). Archiv tělesné výchovy a sportu, inventář č. 19 NAD č.49. Národní muzeum.

2.1 Sportovní zpravodajství Melantrichu

Sportovní zpravodajství v českých zemích zažilo velký rozkvět po příchodu Miloslava Josefa Horáčka do vydavatelského domu Melantrich. Melantrich založilo tiskové družstvo národně sociální strany 9. července 1898. Původní název zněl „Tiskárna národně sociálního dělnictva. Jméno „Melantrich, grafický umělecký ústav národně sociální strany“ přijal podnik na počest vynikajícího českého tiskaře rudolfinské doby až 17. října 1910. Hlavním sídlem družstevní tiskárny byl palác Hvězda uprostřed Václavského náměstí v Praze. Miloslav Josef Horáček po svém příchodu založil v Melantrichu sportovní redakci, která zásobovala články o sportu všechny melantrišské listy, a stal se také jejím prvním a nakonec i jediným šéfredaktorem. *“Horáček první u nás psal o sportu do novin. Za tehdejších starých časů neměly denní noviny sportovní rubriky, ba nepsaly o kopané, když se u nás začala hrát, vůbec. To ovšem je dnes u novin věc nepředstavitelná, ale bylo tomu tak. U nás jsme se sportovními zprávami začali, ostatní listy nás následovaly,*“¹⁷ vzpomíná účetní a později také generální ředitel Melantrichu Jaroslav Šalda.

Sportovní zprávy se v Českém slově, hlavním deníku Melantrichu, objevily už v prvním vydání z 1. března roku 1907. *„Sportovní hnutí během více jak desíti let počíná se vžívati do všech vrstev našeho národa. Myšlenka došla náležitého pochopení u všech, kdož těší se ze zdraví svého, podmínkou šťastného žití. Vedle tělocviku, jenž zapustil dík „Sokolu“, kořeny pevné, hlásí se k životu sportovní sdružení, by ruku v ruce kráčela za společným cílem zjednati sportem ve volné přírodě pěstovaným rovnováhu těla i ducha. Sport nesmí proto býti přehlížen a podceňován, z výstřelku nesmíme odsuzovati celek a ideový podklad téhož. Milerádi vyhradili jsme místo sportu domácímu, vědouce dobře, že rozumně jeho pěstění a fedrování může přinést jen prospěch národa malého počtem, ale velkého úkoly. Zdraví lidské samo sebou je zárukou zdárné práce a té posloužiti dle svých sil nejlepších pokládáme i my za svou povinnost.*“¹⁸

Popularita melantrišských deníků rychle rostla. Mezi mladými lidmi bylo nejvíce oblíbené nedělní Večerní české slovo, které dosahovalo nákladu až 400 tisíc výtisků. Úspěch nedělního večerníku spočíval právě ve sportovním zpravodajství. *“Zástupy*

¹⁷ ŠALDA, Jaroslav. *Budování tisku za Rakouska, Československé republiky a jeho obrana za německé okupace : paměti bývalého generálního ředitele tiskového a vydavatelského koncernu Melantrich*. 1. vydání. Praha : EVA - Milan Nevole, 2001. s. 96.

¹⁸ Sport. Česká slovo, 1907, ročník 1, s. 7.

fanoušků po nedělních zápasech před budovou "Hvězdy" se množily. Byli to převážnou většinou mladí a mladší lidé. A tak došlo k mé propagační větě: "My mladí čteme Večerní České slovo!" Zapůsobila. Objevila se v listě, byla všude na hřištích, v prodejnách novin a na nárožích. Stala se heslem dne (jakýmsi běžným úslovím), Opakována byla sty úst i v běžných rozhovorech lidí nijak na věci nezúčastněných."¹⁹

Velké oblibě se díky víkendovým sportovním výsledkům především z fotbalového dění těšilo také pondělní vydání Českého slova. Tomu měl konkurovat Sportovní věštník založený Josefem Fantou. "Úspěch našeho "Pondělníku", přivoděný zejména dobrou a pohotovou sportovní rubrikou, přiměl obchodníka se sportovními potřebami Fantu, tehdy předsedu "Footballové asociace", aby se svým bratrem pokusil se vydávat konkurenční "Pondělní list". Mezi Fantou a Horáčkem bylo dávné soupeření, kterému jsem nikdy správně neporozuměl. Panovala všeobecně domněnka, že náš Horáček, idealista a odpůrce jakéhokoli profesionalismu a obchodování ve sportu, nesnáší dobře obchodní zvyklosti Fantovy. V určitých kruzích vedení klubů měl Fanta úspěch a zorganizoval proti Horáčkovi a jeho tendencím opozici, která měla za následek, že "Stříbrný pohár Českého slova" zůstal po několik let neobsazen. Tento stříbrný pohár jsme věnovali fotbalovému sportu už před první světovou válkou. Ve Fantově "Pondělním listu" dobře se uplatňoval sportovní reportér dr. Krása, dobrý osobní přítel Fantův. A tu na oplátku toho, co Fanta provádí Horáčkovi a co konec konců stihá nás, vzkázal jsem dr. Krásovi, aby k nám přišel. Přišel upjatě a odcházel se slibem, že přestoupí do našeho "Pondělníku". Stal se naším věrným a pilným spolupracovníkem, na kterého bylo spolehnouti."²⁰

Melantrich vydával v Praze čtyři deníky: České slovo, Večerní české slovo, A-Zet a Telegraf. Ne ve všech listech byli ale šéfredaktoři sportu příliš nakloněni. Šéfredaktorem hlavního deníku České slovo byl od konce dvacátých let Karel Zdeněk Klíma, který přišel z Lidových novin, seriózního listu pokrokové inteligence. Jeho vztah ke sportu příliš pozitivní nebyl. Sportovnímu zpravodajství věnovalo České slovo pod jeho vedením všehovšudy jeden jediný sloupek. Karel Zdeněk Klíma, v novinářských kruzích a později i celé české veřejnosti známý pod přezdívkou „Kazetka“ byl v Melantrichu žurnalistickou jedničkou a nejlépe placeným novinářem první republiky.

¹⁹ ŠALDA, Jaroslav. *Budování tisku za Rakouska, Československé republiky a jeho obrana za německé okupace : paměti bývalého generálního ředitele tiskového a vydavatelského koncernu Melantrich*. 1. vydání. Praha : EVA - Milan Nevole, 2001. s. 97.

²⁰ Tamtéž, s. 98.

Jako konzervativní člověk neviděl ve sportu a tělesné výchově podstatnou součást moderního člověka.

A-Zet, Večerní české slovo a Telegraf na tom byly v tomto ohledu lépe než České slovo a množství sportovních zpráv na jejich stránkách tak bylo daleko větší. Jedním z členů melantrišského sportovního oddělení byl i pozdější vedoucí redaktor Staru Karel Bureš. *“Počet redaktorů, kteří zajišťovali obsah sportovních stránek A-Zetu a Večerního českého slova, byl minimální: dva tři lidé jako vedoucí rubrik, dva tři studenti, kteří byli placeni od řádků (30 haléřů, později 50 haléřů, byla to nuzácká mzda). Na večerní služby chodili paušalisté, úředníci odjinud, a já rád vzpomínám na jednoho z nich Dr. Václava Krásu, magistrátního radu, bývalého hráče prvoligového Unionu Žižkov. Ten řádkařům pomáhal, zastával se jich u vedoucích redaktorů ba až i u tajemníka ředitelství.”*²¹

Sportovní redaktori melantrišských listů sdíleli tři místnosti a pracovali společně. Při své práci nebyli nijak omezováni. Šéfredaktoři se totiž o poslední stránku svých deníků příliš nestarali, což svědčilo o výlučném postavení podniku, o jeho svébytnosti, ale také izolaci. *“Pro nás sportovní redaktory, to byla výhoda. Byli jsme samostatní a nevadilo nám, že se redaktori předních stránek na nás dívají svrchu nebo shovívavě. Ale ne všichni. Někteří dokonce přátelsky. Jarda Příbík²² si šel někdy s náma zahrát i fotbal,”*²³ popsal situaci v listu Karel Bureš.

Vydavatelství Melantrich také ovlivnilo uspořádání sportovního zpravodajství na novinových stránkách. Tehdejšího generální ředitele Jaroslava Šaldu napadlo přesunout ho na poslední stranu. *“Svého času byl sport otiskován uvnitř listu na konci textu a před inzeráty. Také ve Večerníku stejně jako v ostatních novinách byl sport na předposlední straně a poslední stránka byla vyhrazena inzerci. Vypozoroval jsem, že mnozí, zejména mladí čtenáři, když vezmou noviny do rukou, netrpělivě převracejí listy a hledají nejdříve sport a sport také první čtou. Nedalo mi mnoho přemýšlení, abych pochopil, co je třeba udělat. Rozhodl jsem se přeradit sport na poslední, zadní stránku novin. Tato poslední stránka stala se pro sportovní zájemce stranou první a našli ji hned bez dlouhého a netrpělivého listování. Náš tehdejší grafik Slavoboj Tusar nakreslil záhlaví pro sportovní rubriku per extenzum, přes celou stránku a s tím záhlavím byla teď*

²¹ BUREŠ, Karel. *V týmu s Foglarem : příběh redaktora legendárních časopisů*. 1. vydání. Praha : Toužimský, 2009. s. 56. ISBN 978-80-7264-106-2.

²² Jaroslav Příbík byl šéfredaktorem časopisu Hvězda československých paní a dívek.

²³ BUREŠ, Karel. *V týmu s Foglarem : příběh redaktora legendárních časopisů*. 1. vydání. Praha : Toužimský, 2009. s. 56. ISBN 978-80-7264-106-2.

sportovní rubrika na stránce poslední a inzerce uvnitř listu. Postupně tuto úpravu opakovaly po nás i ostatní české listy. Je-li dnes sport na poslední stránce všech novin samozřejmostí, víte aspoň, čím to byl nápad.”²⁴

3. Sportovní časopisy první republiky

Ve vydavatelství Melantrich vycházel v období první republiky jen jeden sportovní časopis a tím byl obrázkový týdeník Star. V českém prostředí ale zdaleka nebyl jediným ani prvním periodikem, které se sportu věnovalo. Podle bibliografa Přemysla Ježka²⁵ vycházelo kromě Staru během první republiky v Československu ještě dvanáct všesportovních periodik. Mezi ty nejdůležitější tituly patřily:

- **Sportovní přehled**

Všesportovní žurnál vydávaný v letech 1917-1919. Vedoucím redaktorem byl Miloslav Josef Horáček.

- **Pondělí : sportovní věštník**

Žurnál Pondělí : sportovní věštník byl tiskový organ středočeské fotbalové župy, který vycházel dvakrát týdně v letech 1922 až 1929. Jeho vydavatelem a odpovědným redaktorem byl Josef Fanta. Fanta byl od roku 1920 předsedou středočeské fotbalové župy, která měla v té době 146 klubů. Brzy se tak stal jedním z nejmocnějších postav českého fotbalu. Jako předseda středočeské fotbalové župy byl také asociačním kapitánem – dnes bychom řekli generálním manažerem – reprezentačního družstva. *“Nikdo v těch dvou desetiletích nerozhodoval o jeho sestavě v dohodě s nejzkušenějšími borci a také o taktice tak často jako právě Fanta.”*²⁶

²⁴ ŠALDA, Jaroslav. *Budování tisku za Rakouska, Československé republiky a jeho obrana za německé okupace : paměti bývalého generálního ředitele tiskového a vydavatelského koncernu Melantrich*. 1. vydání. Praha : EVA - Milan Nevoľe, 2001. s. 97.

²⁵ Přemysl Ježek (*6.9.1914) je středoškolský profesor (T,Z) v Litovli a v Brně. V letech 1950-1980 působil jako odborný asistent katedry tělesné výchovy fakulty strojní VUT v Brně. Je také sokolským, tělovýchovným a skautským pracovníkem. Bibliograf tělovýchovné a sportovní literatury.

²⁶ JENŠÍK, Miloslav. Jak přišla na svět župa : kapitoly z historie pražského fotbalového svazu. Pražský fotbalový speciál [časopis]. Ročník 2 - léto 2011 [citováno 22.4.2014]. Dostupné z <http://www.fotbalpraha.cz/res/data/002/004371.pdf?seek=4>.

Josef Fanta byl také mezinárodní rozhodčí a velmi úspěšný podnikatel. V Karlíně na dnešní Sokolovské ulici měl přímo u zastávky tramvaje obchod se sportovními potřebami U fotbalisty, který byl sportovci hojně navštěvovaný.

- **Sportovní revue**

Odpovědný redaktorem Sportovního revue, které vycházelo v letech 1919-1921 byl Karel Petruš (1891–1953), který v novinářské praxi používal pseudonym Charley. Petruš absolvoval gymnázium a právnickou fakultu UK. Působil jako významný funkcionář, organizátor a publicista českého sportu. Věnoval se především kopané, o níž napsal několik historických publikací. Od roku 1913 byl členem výboru SK Slavia Praha a od roku 1921 sekretářem Československého svazu fotbalového, kde také v letech 1928-1936 pracoval jako generální tajemník. Jako asociační kapitán a technický referent vedl v roce 1934 reprezentační mužstvo na mistrovství světa v Itálii, kde Čechoslováci prohráli až ve finále 1:2 s Itálií. Neméně významná byla jeho činnost redakční a žurnalistická. Kromě Sportovního revue působil od roku 1930 také v týdeníku Rekord. Jako novinář z povolání vedl od roku 1937 sportovní rubriku Národní politiky a byl i předsedou Sdružení sportovních novinářů v Praze.

- **Sportsman**

Sportsman byl úřední list Čs. svazu fotbalového. Vycházel jednou týdně v letech 1919-1925 v Praze. Jako šéfredaktor ho vedl Miloslav Josef Horáček.

- **Sport**

Časopis Sport vycházel v Brně jednou týdně mezi léty 1921 a 1929. Jeho odpovědným redaktorem byl Ondřej Sekora (1899-1967). Sekora působil jako sportovní redaktor také v Lidových novinách. Od roku 1925 byl prvním předsedou Sdružení čl. sportovních žurnalistů. Sportu se věnoval také aktivně, byl členem SK Moravská Slavia. Jeho největší vášní bylo rugby. Byl jeho průkopníkem v Československu a nadšeným propagátorem. S rugby se Sekora seznámil ve dvacátých letech při studiích ve Francii. Z francouzštiny také jako první přeložil pravidla této hry a vytvořil její českou terminologii. Sekora proslul v československé společnosti také jako akademický malíř, grafik, ilustrátor,

karikaturista a spisovatel dětské prózy. Je “otcem” populární postavičky Ferdý Mravence. V roce 1964 získal titul Zasloužilý umělec.

- **Rekord**

Časopis Rekord vycházel v letech 1930-1948 jednou týdně. Jeho odpovědným redaktorem byl Karel Klapáč. V prvních třech letech svého trvání byl úředním listem Českého olympijského výboru a několikrát se dostal do sporu s časopisem Star, jehož obsah často kritizoval. *“Na řádné valné hromadě Čs. O. V. bylo konstatováno mezi jiným toto: “Časopis Rekord přestal být oficiálním orgánem Čs. O. V. a částka 10.000 Kč vložená do tohoto časopisu je ztracena”. Je to velká satisfakce pro náš časopis, který se musel bránit proti útokům tohoto časopisu a třeba zachoval ve svých replikách úzkostlivě seriózní formu, zdálo se, že byl ukřičen. Sportovci a jejich nejvyšší ústředí však rozhodlo nyní samo. Zmíněný časopis přestal být oficiálním časopisem Čs. Olymp. Výboru, to mluví jasně a druhé konstatování, že 10.000 Kč, které byly vynaloženy na jeho udržení jsou považovány za ztracené, to je ještě jasnější řeč. A stoupající obliba časopisu Star a důvěra, kterou k němu všichni sportovci chovají je morální faktickou protiváhou k prohlášení valné hromady Olympijského výboru. Z toho všichni sportovci mohou mít radost, neboť vyrostl z jejich vlastní spolupráce a poctivého úsilí.”*²⁷

4. Star: sportovní, tělocvičné a automobilové rozmanitosti

*“Co je to STAR. STAR je sportovní ilustrovaný týdeník, je orgánem sportovců všech odvětví. Tiskem i obrázkem informuje čtenáře o tom, co bylo i bude, přináší kritické úvahy i návody o každém sportu.”*²⁸

Obrázkový týdeník Star patřil v období první republiky k nejvýznamnějším periodikům, která informovala československou veřejnost o sportovním dění. Vycházel od 2. března 1926 do 21. září 1938 v pražském vydavatelství Melantrich.

²⁷ Star, 1933, ročník 8, číslo 369, str. 10

²⁸ Star, 1931, ročník 6, číslo 299, str.2

O vznik Staru se největším dílem zasloužil jeden z pionýrů české sportovní žurnalistiky Miloslav Josef Horáček. Horáček byl od roku 1919 do roku 1925 šéfredaktorem Sportsmana, úředního listu Čs. Svazu fotbalového. Sportsman by se dal v časové linii pokládat za přímého předchůdce Staru. Po zániku Sportsmana začal Horáček jako šéfredaktor sportovního oddělení Melantrichu připravovat nový časopis Star: sportovní, tělocvičné, automobilové rozmanitosti. Horáček se stal zároveň jeho odpovědným redaktorem a vedl jej od prvního do posledního čísla. Star vznikl na dnešní poměry výjimečným způsobem. Na jeho vytváření se podílela prakticky celá sportovní obec tehdejšího Československa – od klubových funkcionářů až po samotné sportovce a trenéry. Ti všichni do týdeníku přispívali články, fotografiemi a výsledky. Star se díky tomu stal nejpopulárnějším sportovním žurnálem své doby. Vznikl časopis, který sloužil sportovcům a zároveň byl tvořen sportovci. Popularitou navázal na první moderní český všesportovní týdeník Sport a hry, který vycházel v českých zemích v letech 1902 až 1914, a ve kterém Miloslav Horáček působil také jako redaktor. Svě zkušenosti Horáček přenesl do Staru, který byl výjimečný podobně jako Sport a hry zejména díky svým ilustracím, fotografiím a původním reportážím.

“Co najdete každý týden ve Staru? Zprávy z domova i ciziny ze všech oborů sportu. Množství cenných sportovních obrázků. Napínavý román sportovní. Rady, jak nejlépe provozovat váš oblíbený sport. Vše, po čem sportovec touží.”²⁹

4.1 Vznik a vývoj

Důležitým obdobím, které vedlo ke vzniku Staru byl rok 1925. Tehdy se stal generálním ředitelem vydavatelství Melantrich Jaroslav Šalda, který v podniku pracoval od roku 1905 jako účetní. Během jeho ředitelování se Melantrich stal vydavatelským koncernem evropské úrovně a kromě novin začal publikovat také nové specializované časopisy, krásnou literaturu a odborná a vědecká díla. Do poloviny třicátých let uvedl Melantrich na novinový a časopisecký trh řadu deníků, ilustrovaných týdeníků a jiných specializovaných periodik. Rozvoj melantrišského tisku podpořila tiskařská technologie. „*Myšlenka ředitele Šaldy vydávat noviny ilustrované vede k další inovaci tiskárny:*

²⁹ Star, 1931, ročník 6, číslo 265, str.2

*Melantrich má prvenství s ofsetovým strojem na tisk časopisů o 16 stranách ...*³⁰ K Pražskému ilustrovanému zpravodaji, který vznikl v roce 1920 se v roce 1925 přidal časopis Hvězda československých paní a dívek a v roce 1926 také sportovní obrázkový týdeník Star. *“Vydavatelstvo Melantrich se rozhodlo k vydávání “Staru” s přáním, vysloveným řed. Šaldou, aby sporty, jichž vývoj nedál se tak rychle jako některých, již velmi populárních, měly list, v němž by jim byla věnována zvýšená pozornost. Sporty oblíbené mají již větší možnosti propagace v rubrikách denních novin.”*³¹

Miloslav Josef Horáček byl zakládající členem a zároveň šéfredaktorem spojené sportovní redakce melantrišských deníků a právě na jeho popud Star vznikl. Horáček publikoval své sportovní a především fotbalové články už na stránkách deníku České slovo, kde také 28. února 1926 vyšlo na deváté straně avízo na nový časopis Star. *“Star je listem všech sportovců, Star je listem všech přátel sportu a proto všichni milovníci sportu si koupí v úterý 2. Března t.r. v prodejnách novin zvláštní vydání sportovního týdeníku Star za 20 hal. Nový sportovní týdeník přinese: obrázky a zprávy z posledních sportovních podniků a kromě toho i zajímavou soutěž, v níž hlavní cenou jest motocykl v ceně Kč 8.500 a pro tři účastníky soutěže volná jízda autem na trati Paříž, Lyon, Nizza, Janov, Benátky, Vídeň, Praha.”*³² V den, kdy mělo vyjít zvláštní vydání Staru pak České slovo ve své inzertní části uvádí následující oznámení: *“DNES 2. Března odpoledne si koupí každý milovník sportu zvláštní vydání sportovního týdeníku Star za 10 hal.”*³³

V první čísle časopisu Star, které bylo na novinových stáncích k dostání 9. Března 1926 je pak vznik časopisu zachycen takto: *“Před týdnem jsme vydali obrázkový čtyřstránkový leták nákladem 65,000, který byl rozebrán. Není nutno více zdůrazňovati tuto radostnou skutečnost, číslo vydaného zvláštního předběžného vydání a zájem, které vzbudilo, vyjadřuje velmi zřetelně, že Star se stane tím, čím si ho přejeme míti, nejpopulárnějším a nejhledanějším listem...Dáváme se s radostí a pevnou vůlí do nové práce, věříme, že se nám tato za podpory veřejného mínění podaří...Chceme soustředit kolem redakce Staru všechny kladné složky sportovního a tělocvičného ruchu mladé republiky, vítáme proto každý podnět, kterým ve Staru budeme moci prospěti československé mládeži. Sport a tělocvik statisíci svých příznivců a nadšenců zápolících*

³⁰ AUGUSTIN, L.H. *Výročí melantrišské revue*. Svobodné slovo. Roč. 49, č. 211. In: Příl. Slovo na sobotu, s. 4.

³¹ Star, 1935, ročník 10, číslo 500, str. 5

³² České slovo, 28. února 1926, ročník 20, str. 9

³³ České slovo, 2. března 1926, ročník 20, str. 9

o fyzické povznesení lidu je mocnou složkou našeho veřejného života, je něčím, co rozechvívá neděli co neděli statisíce jeho příznivců, je radostí desítek tisíců mladých žen a mužů. Referovati objektivně o tomto ruchu slovem i obrazem, pomáhati k jeho rozšíření, to považujeme za svoji novinářskou povinnost a této práci bude Star věnovati veškeré své úsilí. Zdraví a štěstí lidu, radost všech, kdož chtějí věčně zůstatí mladými, jsou oním krásným a velikým cílem, ke kterému chceme dospěti.”³⁴

První číslo časopisu Star bylo vydáno v nákladu 50 tisíc kusů a už dva dny po vydání bylo zcela rozebráno. Miloslav Horáček popisuje tuto událost v čísle 2 takto: *“Prvé číslo Staru jsme vydali s nákladem 50.000 výtisků. Ve čtvrtek 11. Března 1926 dva dny po vydání prvního čísla naše administrace sháněla po Praze zbylý snad čísla, aby mohla vyhověti aspoň některým z různých oblastí republiky, zvláště z českého venkova. Skutečnost tato ukazuje více než vlídné přijetí s jakou naše široká veřejnost odpověděla na snahu redakce.*”³⁵

Star nemusel ani dlouho čekat na své první předplatitele. Už po vydání úvodního čísla přišly do redakce na Václavské náměstí č. 42 stohy přihlášek. Vůbec prvním předplatitelem se stal posluchač druhého ročníku obchodní akademie v Hořicích Václav Blíma.³⁶

Star vycházel zprvu v rozsahu 16 stran. Melantrich totiž v roce 1926, kdy začal tento týdeník vycházet, nainstaloval první hlubotiskový rotační stroj, který tiskl právě v rozsahu 16 stran. *“První stroj byl z Frankenthalu, kde měli největší zkušenosti s hlubotiskem. “Měl čtyři tiskací jednotky a dva vykladače, takže tiskl 2x16 stran, stihl jich 4 až 5 tisíc za hodinu. Další stroj jsem objednal z Augsburgu, Měl osm tiskacích jednotek na 2x16 stran dvoubarevně, nebo 16 stran čtyřbarevně a tři vykladače. Tuším, že stál i s elektrickou výbavou, kterou dodala Českomoravská-Kolben, půl druhého miliónu Kč.*”³⁷

Star se stejně jako ostatní ilustrované časopisy Melantrichu (Pražský obrázkový zpravodaj, Hvězda československých paní a dívek) tiskl do roku 1929 v tiskárně na Václavském náměstí, kde byly umístěny dva rotační ofsetové stroje a rotační stroj pro tisk z hloubky. Poté se ale kvůli rostoucímu nákladu obrázkových deníků a časopisů

³⁴ Star, 1926, ročník 1, číslo 1, s. 7

³⁵ Star, 1926, ročník 1, číslo 2, s. 16

³⁶ Star, 1926, ročník 1, číslo 3, s. 5

³⁷ ŠALDA, Jaroslav. *Budování tisku za Rakouska, Československé republiky a jeho obrana za německé okupace : paměti bývalého generálního ředitele tiskového a vydavatelského koncernu Melantrich. 1.* vydání. Praha : EVA - Milan Nevole, 2001. s. 202.

jeho tisk musel přestěhovat do tiskárny na Smíchov do Husovy ulice č. 20, kterou vydavatelství koupilo už v roce 1926 a kde byla nejprve umístěna obchodní tiskárna.

Časopis Star vycházel zprvu každé úterý. S přestěhováním jeho tisku na Smíchov v roce 1929 se změnil i den, kdy byl publikován. Od 16. listopadu³⁸ byl nově v prodeji každou sobotu. *“Již od počátku vycházení Staru byli jsme žádáni jak prodejny, tak i odběrateli, abys Star vycházel před nedělí, tak, aby v něm mohly býti oznamovány všechny sportovní podniky. Nemohli jsme dříve vyhověti těmto přáním z důvodů technických. Teprve nyní nové rozdělení práce v tiskárně dovoluje nám tuto změnu. Všem našim p. t. odběratelům oznamuje, že Star bude vycházeti každou sobotu. Pražské prodejny obdrží Star v pátek odpoledne. Mimopražským prodejnám a předplatitelům expedovati se bude v pátek, takže v sobotu ráno bude všude k dostání. Změnou touto zdokonalujeme náš všesportovní týdeník, který bude přinášeti v nejkratší době obrázky a články ze všech sportovních podniků sobotních a nedělních. Všechny sportovní podniky nastávající soboty a neděle budou oznamovány ve Staru. Pořadatele žádáme za včasné oznámení a zaslání příslušných programů a obrázků. Doufáme, že zavděčíme se takto všem našim odběratelům. Příští číslo “Staru” č. 46 vyjde v sobotu 16. října, v Praze v pátek 15. října.”*³⁹ Redakce se však spletla v měsíci, místo listopadu uvedla říjen. Číslo 46 skutečně vyšlo 16. listopadu. Den vycházení se během trvání Staru změnil ještě dvakrát. Od 5. února 1932⁴⁰ vycházel každý pátek a od 24. listopadu 1932⁴¹ pak každý čtvrtek. Tyto změny už redakce v časopisu nezdůvodnila.

V roce 1932 přišla první významná změna ve vzhledu a rozsahu Staru. Časopis prošel grafickou úpravou, zvýraznily se názvy rubrik a redakce zavedla i nové rozložení článků. Od 25. března⁴² se navíc rozšířil obsah z původních 16 stránek na 20. *“Dobrá věc musí zvítězit, bylo naše přesvědčení, když jsme nelitovali žádných obětí a předkládali svým čtenářům vždy to nejlepší, co bylo možno získat po stránce obrázkové i textové. Zdokonalení grafické úpravy, rozšíření na 20 stran, zařazení dvou stran pro moravský a slovenský venkov, to jsou zjevná fakta, která mluví o naší službě sportu. Končíme ročník 1932 s uznaně nejlepší minulostí a s radostným výhledem do nového období 1933. Morální bilance STARu končí svůj bohatý rok s vysokým aktivem jistě*

³⁸ Star, 1929, ročník 4, číslo 46

³⁹ Star, 1929, ročník 4, číslo 45

⁴⁰ Star, 1932, ročník 7, číslo 308

⁴¹ Star, 1932, ročník 7, číslo 350

⁴² Star, 1932, ročník 7, číslo 315

*uznaným i vítaným všemi, jimž československý sport svým zdárným vývojem leží na srdci. Budeme se i v příštím roce přičiňovati se všemi sportovci dobré vůle.*⁴³

Od 2. září 1932⁴⁴ nesl časopis podtitul Sportovní obrázkový týdeník. Ten se změnil až 2. prosince 1937⁴⁵ na Týdeník přátel sportu.

Další možnosti expanze obsahu byly naznačeny ve výročním pětistém čísle ze 17. října 1935, které mělo poprvé 24 stran. K pravidelnému rozšíření na tento počet došlo ale až s 609. pokračováním 18. listopadu 1937 a to ve čtrnáctidenních intervalech. Číslo 609 bylo ve vývoji sportovního obrázkového týdeníku Star velmi výjimečné. Kromě většího počtu stran přineslo i další grafické a obsahové změny. Názvy jednotlivých rubrik byly tištěny různými fonty, rubriky samotné pak byly opět nově rozmístěny, což zatraktivnilo vzhled. Kromě toho se dvojnásobně zvýšil i počet otisknutých fotografií na rovných 100. *“Minulý rok přinesl velký pokrok. Rozsah byl rozšířen o 4 hlubotiskové strany, takže dnes má 24 stran a je největším sportovním týdeníkem ve střední Evropě,*⁴⁶ *upozorňoval časopis na rozvoj svého obsahu.*

O tom, že byl Star týdeníkem evropské úrovně svědčí i dopis anglického novináře J. A. Williamse redakci: *“O vás Čechoslovácích čtu často a obdivuju vaši sportovní vyspělost a všestrannost. Častokrát si naladím radio na Prahu a poslouchám vaše orchestrální koncerty, leč někdy se stane, že natočím Prahu a tam se mluví a pak bych věru rád rozuměl vaši řeči. Překvapil mne vysoká úroveň vaše sportovního tisku – můj československý přítel zasílá mně váš “Star” a mohu říci, že my takový levný a všestranný časopis nemáme. Naše sportovní listy jsou specialisovány na určité sportovní odvětví.*⁴⁷

Star byl z větší části tisknut jen s použitím dvou barev – černé a červené. Tato barevná kombinace se objevuje od prvního čísla z 9. března 1926, na jehož titulní straně je vyobrazena atletka S. K. Úředníků Karlín Marie Mejzlíková⁴⁸ v okamžiku, kdy zaběhla světový rekord v závodě na 100 metrů.⁴⁹ První vícebarevná titulní strana se objevila až v čísle 71 ze 12. července 1927. Byl to snímek kanoe klouzající do vody.⁵⁰ Kromě červené a černé je snímek oživen také různými odstíny modré. Barevné titulní

⁴³ Star, 1932, ročník 7, číslo 354

⁴⁴ Star, 1932, ročník 7, číslo 338

⁴⁵ Star, 1937, ročník 12, číslo 611

⁴⁶ Star, 1938, ročník 13, číslo 616, s. 3.

⁴⁷ Z dopisu anglického novináře J. A. Williamse pro Star. Star, 1935, ročník 10, číslo 484, s. 11.

⁴⁸ viz příloha č. 1: Titulní strana Staru č. 1 (obrázek)

⁴⁹ Marie Mejzlíková zaběhla světový rekord na 100 metrů dvakrát. Poprvé 5. srpna 1922 a poté 13. května 1923, pokaždé v Praze. Ze kdy fotografie pochází není uvedeno.

⁵⁰ viz příloha č. 2: Titulní strana Staru č. 71 (obrázek)

strany ale ve Staru nevydrží ani do konce roku. Už v září 1927 jsou opět jen červeno-černé. Redakce ale neupustila od barevných experimentů úplně. V únoru 1928 už je titulní strana opět vylepšena zelenou a modrou barvou. S dalšími ročníky přidávali tvůrci časopisu i další barvy. To byly ale jen nepravidelné zásahy do výroby Staru. Časopis se nikdy nestal plně barevným. I titulní strana posledního čísla 653 s fotografií sester Marie a Marty Pavlisových – mistryň světa v jízdě na kajaku – je znovu černobílá s červeným pozadím.⁵¹

4.2 Zánik

Začátek vydávání Staru byl úspěšný (jak jsem uvedl v předchozí kapitole) a list brzy získal mezi sportovní veřejností značnou popularitu. V následujících letech ale počet jeho výtisků postupně klesal. Jak si Star vede pečlivě sledoval i generální ředitel Melantrichu Jaroslav Šalda. Podle něj sportovní žurnál z hlediska prodaných výtisků stagnoval už od prvních let vydávání. Ve svých vzpomínkách uvádí, že po nákupu hlubotiskových tiskáren v roce 1926 *“...náklady všech listů stoupaly až na “Star”.* *Sportovcům povětšinou stačily sportovní zprávy v našich denních listech.*”⁵²

Podle statistik, které redakce uváděla přímo v jednotlivých vydáních, měl na začátku roku 1931 náklad již jen 16 tisíc kusů.⁵³ Během následujících dvou let se ale jeho prodej přece jen významně zvedl o celých devět tisíc – až na 24 999 kusů, které uváděl Melantrich na konci roku 1932.⁵⁴

Redakce se snažila o zvýšení prodejnosti ze všech sil. Za žurnály jako Pražský obrázkový zpravodaj nebo Hvězda československých paní a dívek ale výrazně zaostával. Nebylo snad jediné číslo Staru, ve kterém by chyběla propagační hesla jako “Star jednou, Star vždycky”, “Nejlepší sportovci čtou nejlepší sportovní časopis Star. Počítejte se k nim a čtěte s nimi Star”, “Star je jediným všesportovním časopisem, který poučuje, informuje a baví” nebo “Časopis, bez kterého nelze se obejít žádnému sportovci, je bezesporu Star.” Během dvanácti let, šesti měsíců a devatenácti dnů vyšel 1 čtyřstránkový leták a 653 čísel Staru – časopisu, který se vypracoval mezi největší

⁵¹ viz příloha č. 6: Titulní strana Staru č. 653

⁵² ŠALDA, Jaroslav. *Budování tisku za Rakouska, Československé republiky a jeho obrana za německé okupace : paměti bývalého generálního ředitele tiskového a vydavatelského koncernu Melantrich*. 1. vydání. Praha : EVA - Milan Nevole, 2001. s. 202.

⁵³ Star, 1931, ročník 6, číslo 252, s. 16.

⁵⁴ viz příloha č. 17: Náklad Staru ze dne 25. října roku 1932

sportovní týdeníky v Evropě. Nebýt mnichovského diktátu, tak by téměř stoprocentně šířil sportovní myšlenky i nadále. *“Palcové titulky prvních stránek denních novin, zaplavujících ulice novými a novými vydáními, nedopřejí nám času, abychom se dostali k poslední sportovní stránce. Nezbyde na to prostě čas... V době, kdy vlny politických událostí zaplavují naše mysli, zmizí zájem o to, jak hrál SK. Přeštice proti SK. Volduchy, postaví-li běžec Šallé⁵⁵ nový rekord nebo kdo bude příštím soupeřem černého Joe Louise⁵⁶. Zájem o sportovní události je v psí a nikdo se nad tím nepozastaví.”⁵⁷*

Samotná redakce Staru se stále snažila svůj obsah zkvalitňovat tak, aby získávala širší čtenářské publikum: *“Usilujeme o další zlepšení v novém ročníku Staru. Chceme přinést čtenářům daleko víc, než dosud. Nejen nejlepší obrázky ze všech oborů sportu z celého světa, nejen řadu reportáží a sportovních povídek – chceme nabídnout sportovcům pomocnou ruku. Odborné články od vynikajících sportovců, technické stati budou radit všem, kdož se chtějí některému sportu věnovati. Do služeb sportovců postavili jsme několik poraden: lékařskou, grafologickou a informační. Jejich obsah bude dále zlepšen,”⁵⁸* informoval časopis o připravovaných změnách na začátku ledna 1938. Jeho éra ale nakonec skončila už o necelých osm měsíců později. 21. září 1938 se Star na novinových stánkách objevil naposledy. Vedoucí redaktor posledního čísla Karel Bureš vzpomíná na konec svého časopisu takto: *“Byl jsem redaktorem sportovního týdeníku, STAR se jmenoval, znáte asi. Včera jsem dostal z redakce zprávu, že vydavatel časopis ruší, škrtá z výroby. Důvod, prý hospodářský. Země bude menší, obyvatel méně, a zchudnou, všechno se scvrkne, bude se šetřit, postihne to i časopisy, vydavatel proto zastavuje výrobu těch nejméně výnosných...”⁵⁹*

Jak náhlý a nečekaný konec Staru byl, dokazuje i fakt, že v posledním čísle zůstal nedokončený sportovní román Kulhavý běžec od Evžena Rošického stejně jako další články, které byly zamýšlené jako seriály. Ještě v poslední čísle se objevila výzva *“Předplat’te si Star”!* To už ale nikdo udělat nemohl, protože časopis Star: sportovní, tělocvičné, automobilové rozmanitosti zanikl.

⁵⁵ Tomáš Šallé byl atlet, člen zlínského SK Baťa a český rekordman v běhu na 800 a 1500 metrů.

⁵⁶ Joe Louis, celým jménem Joseph Louis Barrow byl americký boxer, mistr světa v těžké váze v letech 1937-1949.

⁵⁷ BUREŠ, Karel. Neopouštějte hřiště! Sportovec v politice, Star, číslo 653, 21. října 1938, str.7.

⁵⁸ Star, 1938, ročník 13, číslo 616, str.3.

⁵⁹ BUREŠ, Karel. *V týmu s Foglarem : příběh redaktora legendárních časopisů*. 1. vydání. Praha : Toužimský, 2009. s. 22. ISBN 978-80-7264-106-2.

4.3 Vedení redakce Staru

Jak už bylo v předchozích kapitolách napovězeno, Star vznikl s pomocí československých sportovců, sportovních funkcionářů a nadšenců, kteří do jeho redakce na Václavské náměstí číslo 42 zasílali výsledky, referáty, návody a fotografie. To vše pak redakce časopisu Star třídila a redigovala. *“Redakce s vedoucím redaktorem v čele rozhoduje o redakčním materiálu textovém i obrázkovém, stará se též o jeho zpracování. Jedině redakce rozhoduje o tom, a je také odpovědná za to, co je v listě uveřejněno.”*⁶⁰ Materiály, které takto přicházely do Staru, ale zdaleka netvořily jeho celý obsah. O zbytek náplně časopisu se starali redaktoři spojeného sportovního oddělení vydavatelství Melantrich. Ti kromě Staru zásobovali svými články i další melantrišské tituly. *“Naše sportovní redakce byla dosti početná...,”*⁶¹ vzpomínal tehdejší ředitel Melantrichu Jaroslav Šalda.

4.3.1 Miloslav Josef Horáček (1878-1948)

Miloslav Josef Horáček byl povoláním bankovní úředník. Jeho životní vášní byl ale sport, ke kterému měl vřelý vztah už od mládí. *„Kdyby někdo chtěl tvrdit, že J. M. Horáček, takto pilný a seriózní úředník „Hypoteční banky království Českého“, byl prvním sportovním fanouškem v Praze, a co dím, v Čechách a slovanských zemích vůbec, musil bych s ním souhlasit, třeba jsem sport nikdy nepěstoval a zůstal jsem v něm vždy naprostým laikem,”*⁶² napsal o něm ve svých vzpomínkách ředitel Šalda.

Na střední škole začal Horáček hrát fotbal. V zápasech vystupoval pod krycím jménem “Blackey”, aby svou sportovní činnosti utajil před profesorským sborem. Školní úřady totiž zakazovaly studentům, aby vstupovali do sportovních klubů. Později se přihlásil do nově vzniklého fotbalového oddílu S. K. Slavie. Do prvního mužstva se nedostal, hrával tak alespoň za rezervu. Aktivní kariéru ukončil v 21 letech a fotbalu se nadále věnoval jako funkcionář a propagátor.

Kromě toho Miloslav Horáček zastával několik vážených sportovních funkcí. V průběhu let byl předsedou Československého fotbalového svazu, předsedou

⁶⁰ Star, 1931, ročník 6, číslo 299, s. 2.

⁶¹ ŠALDA, Jaroslav. *Budování tisku za Rakouska, Československé republiky a jeho obrana za německé okupace : paměti bývalého generálního ředitele tiskového a vydavatelského koncernu Melantrich*. 1. vydání. Praha : EVA - Milan Nevole, 2001. s. 98.

⁶² Tamtéž, s. 95

Československé athletické amateurské unie a členem Českého olympijského výboru. Přezdívka z aktivní fotbalové kariéry “Blackey” mu zůstala i v novinářském prostředí. Jako sportovní redaktor pod ní přispíval například do Věštníku S. K. Slavie a později také do časopisů Sport a hry, Sportsman a Sportovní přehled. *“Z jeho pera vyšlo tisíce podnětných článků a jeho vždy otevřená ruka pomohla tam, kde nebylo pochopení. Svůj krásný novinářský odkaz rozesel zejména na zadních stranách melantrišských listů, kde se vyskytovala značka MJH nesčetněkrát.”*⁶³

Do vydavatelského domu Melantrich přivedl Horáčka někdy kolem roku 1907 novinář Jiří Pichl⁶⁴. *“Bydleli někde vedle sebe a Pichl pozoroval svého mladého souseda, jak v neděli, když se kopaná hrála také mimo Prahu, dostává plno telegramů. Bylo mu to divné, slovo dalo slovo a Pichl se dozvěděl, že Horáčkovi se telegramují výsledky zápasů a že je o ně velký zájem. O co je zájem, to musí být v novinách. Vyzval tedy Pichl Horáčka ke spolupráci v novinách a tak Horáček své telegramy začal nosit do naší redakce a o sportu psáti.”*⁶⁵ Miloslav Horáček psal zprvu především fotbalové referáty do Českého slova. *„Když se v Praze začala hrát kopaná, stal se Horáček jejím propagátorem v „Českém slově“ a ostatních našich listech. Byl učitelem, instruktorem a sportovním soudcem zároveň. Jeho reportáže o kopané byly oblíbeny a obliba se přenášel také na listy, které je otiskovaly.”*⁶⁶ Horáček jezdil později se sportovními výpravami často za hranice a stal se uznávanou veličinou ve fotbalu a celém sportovním hnutí. *“Práce pro dobrý sport není zvláště v dnešních dobách lehkou, moje žurnalistická činnost je toho důkazem, je mnohaletým stálým bojem ve Sportovním Přehledu, a Sportsmanu, Českém Slově, Staru, A-Zetu a jiných listech za poctivý sport,”*⁶⁷ okomentoval svoji žurnalistickou činnost sám Horáček na stránkách Staru.

To, že byl Miloslav Horáček členem fotbalového klubu Slavie rezonovalo i v jeho novinářské kariéře, na což ve svých pamětech vzpomíná Jaroslav Šalda. *“To mu později, zejména když se “Sparta” stala rovnocenným soupeřem “Slavie”, a národ*

⁶³ ŠVAGROVSKÝ, Milan Švagrovský. Osobnosti aj., výstřižek, 70 let M.J. Horáčka. Karton 11. Archiv tělesné výchovy a sportu. Inventář č. 155, NAD č. 5. Národní muzeum.

⁶⁴ Jiří Pichl (1872-1952) byl československý a český novinář a člen správní rady vydavatelství Melantrich. Od roku 1925 do roku 1939 byl senátorem Národního shromáždění ČSR za Československou stranu národně socialistickou. V roce 1907 se podílel na založení deníku České slovo, kde působil jako odpovědný redaktor. Od roku 1920 byl také starostou Královských Vinohrad.

⁶⁵ ŠALDA, Jaroslav. *Budování tisku za Rakouska, Československé republiky a jeho obrana za německé okupace : paměti bývalého generálního ředitele tiskového a vydavatelského koncernu Melantrich.* 1. vydání. Praha : EVA - Milan Nevole, 2001. s. 96.

⁶⁶ Tamtéž, s. 95.

⁶⁷ HORÁČEK, Miloslav Josef. Na prahu nového úspěšného období naší lehké atletiky. Star, 1932, ročník 7, číslo 354

*fanoušků se rozdělil na dva nesmiřitelné tábory přívrženců těchto klubů, často vyneslo mnohé výtky stranickosti od přívrženců i činovníků jiných klubů, zejména ovšem od rivala "Slavie" pražského klubu "Sparty". Mnohokrát docházely výtky a obžaloby až k mé soudné stoli. To když se některým fanouškům zdálo, že Horáčkovým referátem o zápasu byla jejich klubu nebo oddělení učiněna křivda, která volá o pomstu."*⁶⁸

S příchodem Miloslava Horáčka se začalo sportovní zpravodajství v Melantrichu rychle rozvíjet a on se stal prvním šéfredaktorem tamní sportovní redakce. „Přesvědčil vedení Melantrichu, že čtenáři chtějí o sportu číst, že sport začíná pronikat mezi širší a širší kruhy populace, a proto tedy noviny o sportu psát musí. Nemyslel přitom na lepší prodejnost tisku, to nebylo v jeho povaze a v jeho záměrech, poháněla ho láska ke sportu, víra v jeho smysl. Otevřel sportovnímu zpravodajství širokou cestu na stránky deníků Melantrichu, byl jejich prvním a posledním šéfredaktorem,"⁶⁹ popsal Horáčkův přínos pro rozvoj sportovního zpravodajství v českém tisku jeho redakční kolega Karel Bureš.

Miloslav Josef Horáček byl také spoluvůrcem české novinářské sportovní terminologie a frazeologie. Časopis Star založil a vedl jako odpovědný redaktor po celých dvanáct let, šest měsíců a devatenáct dní, co vycházel. Prvních 298 čísel od 9. března 1926 do 28. listopadu 1931 redigoval zcela sám. Současně také stále pracoval jako šéfredaktor sportovní redakce Melantrichu. Za dobu jeho působení v této pozici se sport stal pevnou součástí melantrišských deníků. „Přibývali čtenáři a také sportovní redaktori našich listů. Množily se sportovní kluby v Praze i na venkově, množila se sportovní utkání a události a oldboy Horáček už dávno na všechno sám nestačil."⁷⁰ V jednotlivých denících tak začaly postupně vznikat pozice vedoucích sportovních redaktorů a vliv Horáčka na sportovní zpravodajství ve vydavatelství Melantrich se tak v rámci nové hierarchie začal pomalu vytrácet. „... v polovině třicátých let měly deníky už své vedoucí sportovní redaktory a ti se vymkli z pravomoci mírumilovného pana Horáčka, který byl jako poštovní rada v Melantrichu jen paušalistou, nebyl kádrovým zaměstnancem. Titul šéfredaktora mu formálně zůstal, ale vděku se v redakci na stará kolena nedočkal. Vedoucí sportovních rubrik A-Zet, Večerního českého slova i

⁶⁸ ŠALDA, Jaroslav. *Budování tisku za Rakouska, Československé republiky a jeho obrana za německé okupace : paměti bývalého generálního ředitele tiskového a vydavatelského koncernu Melantrich*. 1. vydání. Praha : EVA - Milan Nevole, 2001. s. 96.

⁶⁹ BUREŠ, Karel. *V týmu s Foglarem : příběh redaktora legendárních časopisů*. 1. vydání. Praha : Toužimský, 2009. s. 58. ISBN 978-80-7264-106-2.

⁷⁰ ŠALDA, Jaroslav. *Budování tisku za Rakouska, Československé republiky a jeho obrana za německé okupace : paměti bývalého generálního ředitele tiskového a vydavatelského koncernu Melantrich*. 1. vydání. Praha : EVA - Milan Nevole, 2001. s. 96.

*Telegrafu v něm viděli zbytečného člověka, který jim překáží v snahách o větší autoritu a o vyšší plat. Ale nemohli ho připravit o zásluhy úspěšné propagace sportu mezi českou mládeží.*⁷¹ Stejný postup uplatnilo vydavatelství Melantrich nakonec i v časopisu Star, ve kterém od 28. listopadu 1931 vznikla nová pozice vedoucího redaktora. Na tu jako první nastoupil Hugo Jindřich Slípka. Miloslav Horáček zůstal v týdeníku nadále odpovědným redaktorem a stále se aktivně podílel na jeho vytváření.

4.3.2 Hugo Jindřich Slípka (1905-1982)

Hugo Jindřich Slípka byl prvním vedoucím redaktorem časopisu Star. V této funkci působil ve dvou etapách od 21. listopadu 1931 do 12. července 1934 a poté od 24. září 1936 do 17. června 1937.

Slípka měl ke sportu velice blízko, i když se v československé společnosti proslavil především jako válečný letec a letecký novinář. Jeho otec Hugo patřil mezi nejbližší spolupracovníky jednoho ze zakladatelů Sokola Miroslava Tyrše. Hugo Jindřich Slípka se po vystudování stal profesorem tělocviku a později redaktorem Národní politiky. Byl také aktivním sportovcem, věnoval se především bojovému umění. Ve vydavatelství YMCA vydal na začátku třicátých let knihu o sebeobraně s názvem "Umíte se bránit? : zápas jiu – jitsu". Slípka byl zapáleným sportovním propagátorem. V Praze dokonce vlastnil fitness centrum, kam chodili cvičit i Jan Werich s Jiří Voskovcem.⁷²

Během druhé světové války Slípka spolupracoval s exilovou vládou v Londýně. Jako kurýr navštívil v červnu roku 1939 pod záminkou letecké přehlídky Brusel, kde měl předat exilové vládě tajné vzkazy. Po návratu byl ale prozrazen a musel utéct do zahraničí. Slípka ze svého udání podezřívá šéfredaktora Lidové politiky Václava Crhu, jelikož o pravém důvodu jeho cesty do Bruselu věděl jen on a odbojáři. V roce 1940 se dostal do Francie, kde se stal členem 313. československé stíhací perutě. Novinařinu ale neopustil. Působil v čs. zahraničním tisku a od 14.3.1943 byl členem Svazu čs. novinářů v Anglii. V té době přešel ke 311. bombardovací peruti. Na konci roku 1944 odešel do Sovětského svazu, kde se stal členem 1. čs. stíhacího pluku, kterému velel major

⁷¹ BUREŠ, Karel. *V týmu s Foglarem : příběh redaktora legendárních časopisů*. 1. vydání. Praha : Toužimský, 2009. s. 58. ISBN 978-80-7264-106-2.

⁷² viz příloha č. 8: Hugo Jindřich Slípka spolu Janem Werichem a Jiřím Voskovcem ve fitness centru, které vlastnil. (obrázek)

František Fajtl. Z letiště Porenba se v dubnu a květnu 1945 účastnil osvobození Ostravy a Opavy. Do Prahy se opět vrátil v 17. Května 1945.

Po válce Slípka psal do publikace „Letu zdar“. Po komunistickém převratu emigroval a přes Německo, Francii a Anglii se dostal až do Kanady, kde se v Torontu s rodinou usadil. Jeho dcera Yvoone žije stále v Torontu a žíví se jako designérka a ilustrátorka.

Své paměti a zážitky z kariéry válečného letce shrnul Hugo Jindřich Slípka do tří publikací „Ohnivá křídla“, „Biskajská dramata“ a „Cesta nejsladší.“ Jeho velkým přítelem byl ministr zahraničních věcí Jan Masaryk.

Ve Staru působil Slípka jako univerzální sportovní redaktor. Věnoval se téměř všem sportům, nejvíce psal o atletice a později do nově vzniklé rubriky o leteckém sportu. Byl také autorem románů na pokračování, které ve Staru vycházely.

4.3.3 Antonín František Šulc (1909-1992)

Antonín František Šulc zastoupil Huga Jindřicha Slípku na pozici vedoucího redaktora na více než dva roky. Časopis měl na starosti od 19. července 1934 do 17. září 1936. Šulc se stejně jako Slípka proslavil v české společnosti i v jiném oboru, než je sportovní žurnalistika. Jeho největší přínos byl na poli filmovém, kde jako režisér a dokumentarista dosáhl mezinárodního uznání. V roce 1961 založil katedru dokumentaristiky na FAMU v Praze, kde také dlouhá léta přednášel režii a dramaturgii dokumentárních a vědeckých filmů.

Antonín František Šulc byl v mládí aktivním sportovcem. „*Už jsem se zmínil, že má studentská léta byla i obdobím pilného sportování. Nebylo snad dne, abychom na kladenském stadionu netrénovali sprinty, tratě a skoky.*“⁷³ Na Kladně, kde Šulc studoval reálné gymnasium, běhal v dresu místní Sparty.⁷⁴ „*Později jsme pokročili k lehké atletice, kterou nám v Sokole vymlouvali, protože prý „nedělá žádné svaly“ (o než dnes usilují naolejovaní kulturisté). Bylo nás šest, tedy víc než v Poláckově knize. Obdivovali jsme skromné průkopníky této královny sportu Mejzlikovou, Vohralíka, Vykoupila a Janderu – a oblékali jsme dresy Sparty Kladno s úmyslem trhat rekordy prozatím jen*

⁷³ ŠULC, Alan Fratišek. *Poznané budiž sděleno : o tom, jak žil a byl novinář, filmař - laskavý kantor FAMU A. F. Šulc.* Uspořádala a Kateřina Šulcová. Praha : FITES, 1999. s. 15.

⁷⁴ viz příloha č. 9: Antonín František Šulc jako atlet Sparty Kladno (obrázek)

*dorostenecké, okresní.*⁷⁵ Právě s Otakarem Janderou, jedním z nejlepších československých atletů meziválečného období, se Šulcův osud propojil o několik let později v časopisu Star, kde Šulc jako vedoucí redaktor redigoval Janderovi metodické a instruktážní články, kterými atlet do žurnálu pravidelně přispíval.

S novinařinou začínal Antonín František Šulc v kladenském městském divadle, kde pracoval jeho děda z matčiny strany pan Ponikelský jako biletář a svého vnuka pouštěl na představení bez vstupenek. *“Tak například mé zážitky z pilného vysedávání v divadle se začaly proplétat s čtenářskou posedlostí natolik, že jsem v sobě zaznamenal také spisovatelské nutkání.”*⁷⁶

Šulc začal přispívat do kulturního studentského měsíčníku Naše cesta, který redigoval Radim Foustka, jeho spoluatlet ze Sparty Kladno a běžec dlouhých tratí. Šulc tak jako septimán začal psát divadelní referáty o činohrách v Městském divadle. *„To už vypadalo jako zpola otevřená cesta k novinářskému povolání. Psal jsem referáty a různé kulturní sloupky.”*⁷⁷

Záhy po maturitě v roce 1929 dostal Šulc nabídku, aby vedl kulturní rubriku týdeníku Dělnické listy, kterou přijal. Šulcova kariéra kulturního referenta nabrala rychle na obrátkách a brzy se mu naskytla další nabídka, aby se ujal kulturního zpravodajství v Českém slově, kladenské filiálce listů Melantricha (odkud to bylo už jen krůček do redakce Staru).

Po maturitě se Šulc vydal do Prahy na vysokou školu. Původně měl v úmyslu zvolit novinařinu. Na radu kladenského lékaře Z. Foustky, otce jeho přítele Radima, kterého potkal na nádraží, ale zvolil Přírodovědeckou fakultu UK. *„Dobří novináři, jak je znal, se obvykle rodí z živé praxe,”* argumentoval Foustka.⁷⁸ Na podzim roku 1929 se tak stal posluchačem přírodovědy a začal běhat za Vysokoškolský sport. Trénoval ve Strakově akademii pod vedením lektora tělesné výchovy a sportu Františka Smotlachy, který také přispíval do Staru svými články a názory.

V roce 1933 se Antonín František Šulc stal sportovním redaktorem Českého slova a o rok později také vedoucím redaktorem týdeníku Star, pod jehož hlavičkou odjel v roce 1934 jako reportér na fotbalové mistrovství světa do Říma.⁷⁹ Odtud pak

⁷⁵ ŠULC, Alan František. *Poznané budiž sděleno : o tom, jak žil a byl novinář, filmař - laskavý kantor FAMU A. F. Šulc*. Uspořádala a Kateřina Šulcová. Praha : FITES, 1999. s. 9.

⁷⁶ Tamtéž, s. 23

⁷⁷ Tamtéž

⁷⁸ Tamtéž, s. 24.

⁷⁹ viz příloha č. 11: A. F. Šulc v Římě (obrázek)

redakci zásoboval původními reportážemi. Kromě článků psal do Staru také povídky a romány na pokračování.

Na Šulcovu novinářskou kariéru v časopisu Star vzpomíná i jeho kamarád, skladatel a dramatik, Dalibor C. Vačkář–Faltis. „*Bylo je logické, že jsi po celý mladý věk byl lehkým, nicméně zdatným atletem a později hlavním redaktorem sportovního časopisu Star, kam Ti rád nosil své fotografie Karel Hájek a kresby Jiří Trnka, Brdečka i Kotalík. (...) Vždycky Ti závidím, když vypravuješ, jak jistý zahraniční boxer, pozvaný na Kladno, si Tě vyvolil jako sparingpartnera a jak po prvním direktu Tě křísil k novému životu trpělivým přesvědčováním, že máš pro box mimořádné nadání. – Jistě taky rád vzpomínáš na dětskou olympiádu, kterou jsme kdysi uspořádal v Jizerských horách a do které ses přihlásil coby reprezentant Nicaragua. Stanul jsi tehdy na nejvyšší cihle vítězů v disciplíně hodu podkovou, a já nikdy nezapomenu na nepopsatelně šťastný výraz ve Tvé tváři.*“⁸⁰

Po zániku Staru Antonín František Šulc zůstal v Melantrichu, kde působil jako kulturní redaktor A-Zetu, Českého slova a Telegrafu. Na stránkách těchto deníků propagoval především český hraný film a seznámil se s mnoha vlivnými lidmi z filmové branže. V letech 1946-1948 se na základě známosti s filmařem Jiřím Lehovcem stal hlavním dramaturgem Krátkého filmu Praha. Poté působil v Filmovém ústavu v Praze a jako pedagog na FAMU.

4.3.4 Karel Bureš (1909 – 2000)

Karel Bureš byl stejně jako Hugo Josef Slípka a Antonín František Šulc nadšeným sportovcem. V době středoškolských studií na reálném gymnáziu v Plzni se stal krajským přeborníkem v plavání. Vynikal ale také v tenisu nebo hokeji, který pro něj byl, jak sám říkal, „sport číslo jedna“.⁸¹ Hokej hrál za I. ČLTK Praha.⁸² Při studiích na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze, kde se potkal také s A. F. Šulcem, založil na studentské kolonii na Letné spolu s Františkem Smotlachou ragbyový oddíl TJ VŠ Letná. „*Založil jsem na Kolonce ragbyový oddíl a byl jsem jeho kapitánem. Udělal jsem tím panu profesorovi Františku Smotlachovi velkou radost.*

⁸⁰ ŠULC, Alan Fratišek. *Poznané budiž sděleno : o tom, jak žil a byl novinář, filmař - laskavý kantor FAMU A. F. Šulc.* Uspořádala a Kateřina Šulcová. Praha : FITES, 1999. s. 66.

⁸¹ BUREŠ, Karel. *V týmu s Foglarem : příběh redaktora legendárních časopisů.* 1. vydání. Praha : Toužimský, 2009. s. 45. ISBN 978-80-7264-106-2.

⁸² viz příloha č. 13: Karel Bureš jako lední hokejista v dresu I. ČLTK (obrázek)

Prof. Ing. Smotlacha přednášel na pražské technice. Kromě toho byl zakladatelem českého houbařství. A vytvořil další velké dílo, založil Vysokoškolský sport Praha... Na ústředí VŠ v Černé ulici jsme vyfasovali modrý dres s velkým bílým „V“ na prsou a jmenovali jsme se VŠ Letná. Před námi ještě existoval kolegiální VŠ Strakovka. Trénovali jsme na hrbolatém trávníku vedle Kolonky a naším učitelem byl plukovník Canellas, vojenský přidělenec francouzského velvyslanectví, horlivý propagátor ragbyového sportu, sám bývalý hráč.“⁸³

Právě ragby přivedlo Karla Bureše k povolání sportovního novináře. Po jednom ze zápasů ho totiž s nabídkou spolupráce oslovil šéfredaktor sportovního zpravodajství Melantrichu Miloslav Josef Horáček. *„Starý Blackie byl populární osobou na pražských hřištích, znal se s desítkami funkcionářů, byl osobním přítelem stovek aktivních sportovců. Mne přivedl ke sportovní žurnalistice. Bylo to v roce 1932, hrál jsem ragby v mužstvu VŠ Letná, starý pán za mnou jednou po zápase přišel ještě na hřišti a jestli prý bych nechtěl psát o ragbyovém sportu do novin. Měl jsem hluboko do kapes a tak jsem přikývl.“⁸⁴*

Karel Bureš nejprve působil ve spojené sportovní redakci melantrišských deníků A-Zetu, Českého slova a Telegrafu. Do časopisu Star se dostal až později. *„Bylo to skrovné psaní, ragby byl a je dodnes málo rozšířený sport. Placen jsem byl od řádku, ale když jsem dostal do resortu ještě hokej a tenis, bylo mi hej. Ale opravdu vystaráno jsem měl, alespoň jsem si to myslel, když mne profesor Hugo Slípka přijal za redaktora sportovního týdeníku Star.“⁸⁵* Bureš se v časopise Star vypracoval až na vedoucího redaktora, kterou převzal po H. J. Slípkovi 28. října 1937 a na této pozici zůstal až do doby, kdy Star přestal vycházet.

Během zářijové mobilizace v roce 1938 byl povolán jako poručík ke 102. dělostřeleckému pluku v Rokycanech. Po skončení mobilizace zůstal v Melantrichu jako sportovní zpravodaj novinářského sektoru a generální ředitel tiskařského domu Jaroslav Šalda mu dal na starosti časopis Mladý hlasatel, kde začala jeho spolupráce s Jaroslavem Foglarem. *„Vezmete si na starost Mladý hlasatel, Burešíku. Áno, áno. Časopis pro chlapce. Ne pro děti, ale pro školáky, áno, áno,“ pokračoval muž jménem Jaroslav Šalda, u jehož lože ve vile nad Klamovkou jsem seděl. „Dám vás dohromady s Foglarem, to je takový zapálený skaut, píše knížky pro mládež, s ním budete*

⁸³ BUREŠ, Karel. *V týmu s Foglarem : příběh redaktora legendárních časopisů*. 1. vydání. Praha : Toužimský, 2009. s. 80. ISBN 978-80-7264-106-2.

⁸⁴ Tamtéž, s. 58

⁸⁵ Tamtéž, s. 58

*spolupracovat. Budete sedět spolu, nemáme moc místa. Tiskárna je na Smíchově, tam si hned zajděte k metěrům do sazárny a k mistrům u rotaček. Budete tisknout na barevném ofsetu. Samozřejmě, nezklamete, áno, áno, jste oba mladí, tak do toho.*⁸⁶ Karel Bureš převzal časopis po dr. Břetislavu Mencákovi, který vedl první tři ročníky a pár čísel čtvrtého. Jeho láska ke sportu se odrážela i v práci v Mladém hlasateli. *„Já jsem přinesl do začátku své čerstvé znalosti ze sportovního dění. Sport dostal v novém Hlasateli takový prostor, který v starém nikdy neměl. Získal tak novou, cennou kvalitu.*⁸⁷

Už na titulní straně prvního čísla burešovsko-foglarovského Mladého hlasatele byl hokejový brankář Bohumil Modrý a hokeji byly věnovány i další dvě strany uvnitř časopisu. Bohumil Modrý dokonce vedl v Mladém hlasateli hokejovou školu na pokračování. Sportovní školy byly velkou předností Mladého hlasatele. Začaly fotbalovým kurzem Františka Pláničky *„Hledáme dobrého brankáře“*, který vznikl za pomoci Miloslava Josefa Horáčka. *„Iniciovaly jej snímky, které mi přinesl do redakce zakladatel sportovních redakcí melantrišských deníků, poštovní rada pan Miroslav Horáček. Byly to velmi dobré fotky, dělal je Sova, ale pro nás nevhodné, protože by zabraly příliš místa v jednom úzkém sloupku. Řekl jsem panu radovi, že bychom potřebovali spíše text, a to přímo od Pláničky. Rada Horáček souhlasil, Pláničku k nám do redakce poslal, a škola Hledáme dobrého brankáře byla na světě.*⁸⁸

Bureš spolu s Foglarem redigoval časopis od roku 1938 až do roku 1941, kdy byl Mladý hlasatel z příkazu německých úřadů zrušen. Během války nastoupil v roce 1942 nakrátko do kulturní redakce A-Zet, kterou v té době vedl bývalý vedoucí redaktor Staru A. F. Šulc. *„Byl jsem přeřazen do rozšířeného raníku A-Zet, tedy zpět na Václavské náměstí. Ne však do sportovního oddělení listu, tam bylo přeplněno, ale do redakce kulturní, kterou vedl Kladeňák Franta Šulc. To byla nová práce a zaujala mne. Dělal jsem rozhovory s významnými umělci (např. s malířem Františkem Kupkou, filmovým režisérem Martinem Fričem), ale šéfredaktor A-zetu, Dr. Jaroslav Křemen, mne dlouho v kultuře nenechal. S odůvodněním, že umím německy mne posadil do politického oddělení redakce.*⁸⁹

Po válce se Karel Bureš a Jaroslav Foglar opět sešli v časopise Vpřed, který spolu vytvářeli od roku 1945 do 1948, kdy byl po komunistickém převratu sloučen

⁸⁶ Tamtéž, s. 33

⁸⁷ BUREŠ, Karel. *V týmu s Foglarem : příběh redaktora legendárních časopisů*. 1. vydání. Praha : Toužimský, 2009. s. 44. ISBN 978-80-7264-106-2.

⁸⁸ Tamtéž, s. 134

⁸⁹ BUREŠ, Karel. *V týmu s Foglarem : příběh redaktora legendárních časopisů*. 1. vydání. Praha : Toužimský, 2009. s. 164. ISBN 978-80-7264-106-2.

s časopisem Junák a vznikl nový časopis Junáci vpřed. Jaroslav Foglarem byl z redakce Mladé fronty vyhozen. Karel Bureš v Mladé frontě zůstal a v Junáci vpřed přijal místo odpovědného redaktora. Časopis ale neprosperoval a Bureš tak přešel do Mladého technika a později do Stadionu (v tiráži Junáci vpřed ale zůstával i dlouho po tom, co opustil redakci). „*Důvod spočíval především v tom, že jsem musil i nadále živit rodinu z redaktorského platu (ten nebyl velký), kdežto Jestřáb neměl existenční problémy, byl už tehdy milionářem.*“⁹⁰

Jako sportovní novinář Melantrichu, Mladé fronty a později České tiskové kanceláře se Bureš zúčastnil několika významných sportovních událostí. Byl například na mistrovství světa i Evropy v ledním hokeji. Od roku 1936 až do roku 1968 jezdil téměř pravidelně na zimní i letní olympijské hry. Mluvil plyně německy, anglicky a rusky, domluvil se také francouzsky, polsky a italsky. Později se stal vedoucí sportovní redakce ČTK, kde mu byly vzhledem k jeho jazykové výbavě svěřen reportáže a cesty do zahraničí. V roce 1971 odešel jako zpravodaj ČTK do Vídně. Tam zůstal až do konce své novinářské kariéry v roce 1973.

Karel Bureš byl od února 1948 členem KSČ a nebránil se spolupráci se Státní bezpečností, která ho pověřila agenturní činností ve sportovních kruzích i proniknutím do skautského ilegálního hnutí. Na začátku padesátých let tak nepřímo přispěl k zatčení a odsouzení několika osob z řad sportovců a skautských funkcionářů. Především měl podíl na zatčení a odsouzení skupiny kolem člena náčelnictva a výchovného odboru Junáka dr. Karla Průchy, který měl plánovat obsazení Mladé fronty. „*Od Stb jsem dostal příkaz, abych mezi členy skupiny ještě šel a vyžádal si od dr. Průchy dopis pro zahraniční odboj, aby na Západě o tomto ohnisku odporu věděli. Ve strachu o rodinu, kterou jsem miloval, i z pocitu odpovědnosti vůči KSČ jsem uposlechl.*“⁹¹ Za své selhání se pak Karel Bureš v knize Poselství žlutého kvítku omluvil: „*Chtěl bych se potomkům dr. Průchy omluvit. Ale současně je třeba brát v úvahu, že se to stalo před padesáti lety, že se děje té doby nelze měřit dnešními kritérii.*“⁹²

⁹⁰ POLÁK, Jiří. *Poselství žlutého kvítku : s dvojicí Foglar-Bureš nezvykle otevřeně o věcech čtenářského zájmu, o lidech a životě vůbec*. 1. vydání. Praha : Olympia, 2003. s. 85. ISBN 80-703-3791-5.

⁹¹ Tamtéž, s. 89.

⁹² Tamtéž

4.4 Ostatní redaktoři Staru

Mezi další redaktory sportovního oddělení Melantrichu, kteří s určitou pravidelností přispívali svými články do časopisu Star patřili například Václav Svoboda, Emil Synek, František Krása nebo Jan Plichta.

4.4.1 Václav Svoboda (? – 1958)

Václav Svoboda psal do Staru už od jeho počátků. Své příspěvky podepisoval pseudonymem “Hlava”, “W. Hlava” nebo též “W. Head”. Svoboda patřil k univerzálním sportovním redaktorů, kteří dokázali hravě zpracovat jakékoli téma. Do časopisu často přispíval i sportovními komiksy. Na jeho práci pro Melantrich vzpomíná ve svých pamětech i Jaroslav Šalda: *“Jinou zajímavou postavou našeho sportu byl redaktor Hlava. Odlišný, svérázný typ, málo ukázněný, ale celkem do našeho redakčního ensemblu dobře zapadající. Týdenní přehledy v jeho podání se dobře četly. Jeho přiléhavě štiplavé poznámky na adresu některých hráčů i klubů přivodily mi ovšem mnohé intervence. Jeden nějak dotčený oblékl se zvlášť jen proto dokonce do legionářské uniformy, aby své intervenci tímto způsobem dodal větší váhy.”*⁹³ Jeho svéráznost popisuje ve svých vzpomínkách na tenistu Rodericha Menzela také Karel Bureš: *“Redaktor Hlava z Večerního slova vymyslel pro Menzela přezdívku Roderich Nervóza, a tou jej častoval ve svých kurzívách.”*⁹⁴ Kromě toho, že Svoboda přispíval do Staru, také vedl Večerní české slovo.

4.4.2 Emil Synek (1903 – 1993)

Emil Synek patřil v meziválečném období mezi významné české novináře a dramatiky. Po studiích práva v Praze, politických a sociálních věd na Sorbonně a literatury a filosofie v Londýně pracoval krátce jako pražský vyšetřující soudce. Poté se stal redaktorem Českého slova a šéfredaktorem Telegrafu. Proslavil se ale také jako spisovatel, dramatik, kritik, filmový režisér a politik. *“Největší Synkovou ambicí bylo*

⁹³ ŠALDA, Jaroslav. *Budování tisku za Rakouska, Československé republiky a jeho obrana za německé okupace : paměti bývalého generálního ředitele tiskového a vydavatelského koncernu Melantrich*. 1. vydání. Praha : EVA - Milan Nevole, 2001. s. 98.

⁹⁴ BUREŠ, Karel. *V týmu s Foglarem : příběh redaktora legendárních časopisů*. 1. vydání. Praha : Toužimský, 2009. s. 118. ISBN 978-80-7264-106-2.

divadlo, uplatnit se na jevišti jako dramatický spisovatel. Napsal několik divadelních her, o kterých nelze říci, že by propadaly. A právě divadelních rubrik našich listů začal využívat k tomu, aby se na divadle více uplatnil."⁹⁵

Synek byl také velmi zdatným sportovním redaktorem. Jeho novinářské kvality zaujaly i sportovní oddělení Melantrichu, které o jeho služby projevilo zájem. *"I tento sportovní redaktor se objevil ve Fantově Pondělním listu a když byl dotázán, rád k nám přestoupil... Fakt je, že referáty dr. Synka se velmi lišily od zpravodajství běžného, takže se velmi četly. Předčil v různých směrech ostatní sportovní redaktory, byl vzdělanější, měl literární schopnosti a dovedl se jinak pohybovat ve světě. I jeho styl byl proto jiný, než obvyklý sportovní žargon,"*⁹⁶ zavzpomínal na to ve svých vzpomínkách Jaroslav Šalda. Články Emila Synka byly označovány signaturou "es". Ve Staru se ale jeho příspěvky několikrát objevily podepsané i jeho pravým jménem. Zejména tomu bylo v případě sportovního románu na pokračování "Muži mezi sebou", který stránky Staru obohacoval v letech 1929 a 1930. *"Byl tuším, ještě jako náš sportovní redaktor s národním týmem na zájezdech v cizině a tu se opět mohl zvlášť uplatnit znalostí řeči."*⁹⁷ Znalost řeči pak mohl nejvíce využít během cesty kolem světa, na kterou mu přispěl sám generální ředitel Melantrichu Jaroslav Šalda. *"... po delších úvahách přispěl jsem mu, nevím už jakou částkou, na cestu kolem světa. Jel se svou mladou manželkou, nedávno se totiž oženil, a věděl jsem, že jeho krásná choť jemu ani nám k necti nebude. Synkovy reportáže z cesty kolem světa byly dozajista zajímavé, třebaže dr. Synek nebyl žádný Knickerbocker. Měl však bystrý postřeh a svět tehdy počínal přicházet do varu. Japonci byli na cestě za dobrodružstvím v Asii a Hitler ovládal Německo. Bylo o čem psát a tvořit si úsudek."*⁹⁸

Ve vydavatelství Melantrich pracoval Synek do konce roku 1938. Na začátku německé okupace Československa mu dal Jaroslav Šalda výpověď. Hlavním důvodem byl Synkův charakter. *"Brzy jsem si uvědomil, že lidé Synkova charakteru mohou být v redakci za nového stavu nebezpeční. Bylo rozhodnuto otázku Synkovu skoncovat. Dal jsem příkaz k jeho výpovědi podle podmínek redaktorského zákona. Nato se Synek u mne ohlásil a žádal, aby dostal stejně dlouhou výpovědní lhůtu, jako dr. Jiří Beneš"*⁹⁹.

⁹⁵ ŠALDA, Jaroslav. *Budování tisku za Rakouska, Československé republiky a jeho obrana za německé okupace : paměti bývalého generálního ředitele tiskového a vydavatelského koncernu Melantrich*. 1. vydání. Praha : EVA - Milan Nevoľe, 2001. s. 100.

⁹⁶ Tamtéž, s.98

⁹⁷ Tamtéž, s. 99

⁹⁸ Tamtéž, s. 99.

⁹⁹ Jiří Beneš (1898-1966) byl právník, úředník pražského magistrátu a dalších úřadů a od roku

*Když jsem nechtěl vyhovět jeho žádosti, odpověděl, že to oznámí gestapu. Vyhrožoval.*¹⁰⁰ Nakonec byl Emil Synek vyplacen a Melantrich opustil. Později dostal za německé okupace cestovní povolení, aby doprovázel národní fotbalový tým do Bruselu a potom do Paříže. Během okupace Československa a druhé světové války žil a politicky působil v emigraci v Londýně. Po válce se nakrátko vrátil do Prahy. Na konci čtyřicátých let se odstěhoval do Paříže. *“V roce 1949 sešel jsem se s náhodou s mužem z ministerstva informací. V řeči jsme se dostali na dr. Synka. Řekl o Synkovi: “Copak ten, ten se má. Je nyní v Paříži a stojí nás tak 250.000 měsíčně,”*¹⁰¹ napsal ve svých vzpomínkách Šalda. Z Paříže už se Emil Synek zpět do Československa nikdy nevrátil.

4.4.3 František Krása (1893-1948)

Dalším sportovním redaktorem Melantrichu, která svými příspěvky obohacoval Star byl dr. František Krása. Krása pracoval od roku 1920 jako magistrální úředník města Prahy. V dubnu roku 1945 byl jedním z organizátorů Pražské povstání.¹⁰² Byl ale také sportovním fanouškem a aktivním sportovcem. Hrál fotbal za Union Žižkov. *“...byl pro své slušné a jemné vystupování na hřišti velmi oblíben.”*¹⁰³ Během studentských let byl členem národně socialistické mládeže na Žižkově.

4.5 Sportovní osobnosti jako redaktori Staru

Mezi pravidelné příspěvatele Staru patřily mnohé významné sportovní osobnosti první poloviny dvacátého století. Tak se v časopisu objevily řádky například od herce, komika a sportovního všeměla Vlasty Buriana, tenistů Karla Koželuha a Rodericha Menzela, pionýra českého boxu a nositele známého sportovního jména Jiřího Hoyera a nebo otce české atletiky Otakara Jandery. Kromě těchto článků ale redakce přinášela i

roku 1925 redaktor Lidových novin. Ve letech 1934-36 pracoval jako moskevský zpravodaj vydavatelství Melantrich. Byl to synovec prezidenta Československé republiky Edvarda Beneše.

¹⁰⁰ ŠALDA, Jaroslav. *Budování tisku za Rakouska, Československé republiky a jeho obrana za německé okupace : paměti bývalého generálního ředitele tiskového a vydavatelského koncernu Melantrich*. 1. vydání. Praha : EVA - Milan Nevole, 2001. s. 100.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 102.

¹⁰² Archiv Hlavního města Praha, dostupný z <http://www.ahmp.cz/povstani/povstani.html>

¹⁰³ ŠALDA, Jaroslav. *Budování tisku za Rakouska, Československé republiky a jeho obrana za německé okupace : paměti bývalého generálního ředitele tiskového a vydavatelského koncernu Melantrich*. 1. vydání. Praha : EVA - Milan Nevole, 2001. s. 97.

názory a rady zahraničních hvězd jakými byli tenisoví mistři René Lacoste a Bill Tilden, nebo trojnásobný účastník olympijských her, plavec, Jean Taris. Počet sportovních osobností, jejichž příspěvky se ve Staru objevily, se blížil ke stovce. Jeden z autorů se ale na vytváření časopisu podílel tak často, že by se dal směle považovat za stálého člena redakce, i když tím se František Miloslav Marek nikdy nestal.

4.5.1 František Miloslav Marek (1896-1961)

František Miloslav Marek byl a je jednou z nejvýraznějších postav československého a českého sportu. Jeho propagace sportu daleko přesahovala hranice naší republiky. V roce 1932 byl jedním ze zakládajících členů Mezinárodní basketbalové federace FIBA a největším dílem se zasloužil o rozvoj basketbalu v Čechách. Byl také jedním z iniciátorů vzniku Mezinárodní volejbalové federace FIVB. Jeho jméno je pevně spjato i s plaváním nebo atletikou. *“Byl prvním asistentem nezapomenutelného prof. Pipala, který vlastně položil prvý řádný základ československé atletice. Jest znám z mnoha populárních prací, napsal snad první příručka lehkootletickou u nás. Přednášel atletiku třikráte na mezinárodní universitě v Ženevě a Kodani, jeho statě otiskují vedle STARu četné časopisy americké i ruské.”*¹⁰⁴ Jako ředitel tělovýchovy pražské organizace YMCA byl vyslán na studia do USA, kde na univerzitách v Chicagu a Springfieldu získal profesorský titul. Už dříve vystudoval také profesuru tělovýchovy v Praze. Byl i vynikajícím sportovcem. V Československém dresu soutěžil na Olympijských hrách v Antverpách v roce 1920 v běhu na 400 metrů a 110 m překážek.¹⁰⁵ Překážkový závod na 400 metrů zaběhl jako první Čech pod jednu minutu. V letech 1922-1924 byl také náčelníkem atletů S. K. Slavie.

František Miloslav Marek psal do Staru velké množství metodických článků se zaměřením na atletiku (Podzimní práce atleta, Desatero instruktorům lehké atletiky...) a plavání (O crawlu a jeho novém užití, Jak se pracuje s plavci na amerických vysokých školách, Co je nového v Japonském crawlu...). Nejvíce se ale věnoval basketbalu. Od roku 1931 vedl na stránkách Staru basketbalovou školu, ve které dokonale představil československé veřejnosti tento poměrně nový sport. V rubrice nechyběly pravidla ani taktické herní pokyny. F. M. Marek byl pro Star klíčovým spolupracovníkem. Svými odbornými články a statěmi výrazně pomohl zvýšit prestiž časopisu v české společnosti.

¹⁰⁴ Star, 1936, ročník 11, číslo 554

¹⁰⁵ V obou závodech nepostoupil z rozběhu.

4.5.2 Otakar Jandera (1898 – 1977)

Dalo by se říct, že Otakar Jandera byl atletickým nástupcem Františka Miloslava Marka. I on byl specialistou na překážkové běhy. Jeho parádní disciplínou byl závod na 110 metrů, ve kterém dvakrát reprezentoval Československo na olympijských hrách v Paříži a Amsterdamu a v obou případech se probojoval až do semifinále. Jandera byl nejlepším českým atletem dvacátých let. Devatenáctkrát získal titul mistra republiky, především v překážkách. Soutěžil ale také ve skoku do výšce a dálky. V roce 1952 založil na opuštěném plácku ve Stromovce atletickou školu. Atletika nebyla jeho jedinou životní náplní. Výborně hrál na violoncello a maloval obrazy olejovými barvami. Napsal několik knih a stovky populárních novinových článků, které publikoval především na stránkách Staru. Otakar Jandera byl pravidelným spolupracovníkem Staru už od jeho prvního čísla, ve kterém byl na straně 8 otisknut jako návod “Jak běhati přes překážky?”¹⁰⁶ doplněný osmi fotografiemi jako samotného.

Kromě toho, že do Staru sám přispíval jako autor, byly v časopise také často uveřejňovány články o jeho sportovních výkonech: “*Ota Jandera, který v překážkách na 110m zlepšil rekord o 0,2 vt. skákal do výše skvělým svým slohem, jimž může být každý učitelem.*”¹⁰⁷ Jeho doménou byly instruktážní články, ve kterých čtenáře seznamoval se správnými postupy různých atletických disciplín.

4.5.3 Miloš Vejchoda Ambros (1905-1970)

Miloš Vejchoda Ambros byl tajemníkem poradního sboru ministerstva zdravotnictví pro tělesnou výchovu. Patřil mezi přední české tělovýchovné pracovníky, metodiky a publicisty. Vedl také Státní tělovýchovné kurzy. Studoval v Praze, Ženevě a stejně jako F. M. Marek ve Springfieldu v americkém státě Massachusetts, kde jako první Čech promoval a získal nejvyšší titul “Mister of Psychical Education degree very high praise (M.P.E.). Byl velmi nadaným tělocvikářem a sportovcem. Věnoval se plavání, veslování, atletice, lyžování nebo košíkové. Byl členem Sokola v Jindřichově

¹⁰⁶ viz příloha č. 15: Otakar Jandera, Jak běhati překážky (obrázek)

¹⁰⁷ Itálie-Československo. Star, 1926, ročník 1, číslo 16, ,s. 10.

Hradci a Praze. Pro Star psal zpravodajské články z atletiky a také o významu a zákulisí olympijských her.

4.5.4 Jan Plichta (1891-1975)

Jan Plichta byl absolvent francouzské vojenské akademie v hodnosti kapitána. Po vzniku ČSR se stal důstojníkem československé armády. Od mládí byl členem Sokola a sportovním nadšencem. Věnoval se především atletice. Jeho láska ke sportu ho dovedla až k novinářské činnosti – byl významný sportovní publicistou. Přispíval do časopisu Star a vydával ročenku Almanach sportu a tělesné výchovy, která vycházela v letech 1924 až 1937.

Během aktivní kariéry sportovce hrál fotbal za ČKA Vyšehrad a Novoměstské SK. Jeho nejoblíbenější disciplínou byla ale sportovní chůze. První chodecký závod absolvoval jako vítěz v roce 1908 na pětikilometrové trati z Vinohrad do Záběhlic. V letech 1909 až 1923 vylepšil československý rekord v chůzi celkem devatenáctkrát. Po skončení aktivní činnosti se stal funkcionářem a vychovatelem atletické mládeže v klubu SK Slavia Praha. Jako člen Českého olympijského výboru vedl olympijskou výpravu na OH v Antverpách v roce 1920 a v Amsterdamu v roce 1920. Účastnil se také 2. odboje a byl tři a půl roku vězněn v koncentračním táboře Oranienburg-Sachsenhausen.

4.5.5 Jiří Zavřel (1910 – ?)

Jiří Zavřel byl československý reprezentant ve skifu. V roce 1936 se zúčastnil Olympijských her v Berlíně. Do boje o finále se ale nedostal, když nepřešel přes opravné jízdy. Jeho dopisy a články byly uveřejněny ve Staru už v roce 1934. Od dubna roku 1937 pak vedl v časopise svou vlastní rubriku pod názvem “Muži u vesla”. “... *doufáme, že ti, kteří již dávno toužili po nějaké veslařské příručce, jistě přivítají tyto s láskou psané řádky, v nichž jsou obsaženy výsledky několikaletého studia veslařství teoretického I zkušeností praktických našeho mistra Jiřího Zavřela.*”¹⁰⁸ Po druhé světové válce v roce 1946 byl Jiří Zavřel z politických důvodů odsouzen na deset let v jáchymovských uranových dolech, kde byli vězněni také hokejoví mistři světa z roku

¹⁰⁸ Star, 1937, ročník 12, číslo 576, str. 11.

1949. Po návratu z dolů se oženil s československou herečkou Zitou Kabátovou. V roce 1968 emigroval přes Německo do USA.

4.6 Další přispěvatelé Staru z řad sportovních osobností

Výše uvedené sportovní osobnosti přispívaly do Staru nejčastěji. Kromě nich se ale v časopisu objevily články a názory desítek dalších českých a světových sportovců. Některé z nich uvádím alespoň stručně:

4.6.1 Atletika

Zdena Koubková – česká atletka, světová rekordmanka v běhu na 800 metrů

Václav Chmelík – mistr Československa ve vrhu koulí v letech 1923-1932

Jan Hajdócy – atlet, propagátor atletiky na Slovensku

Ralph Johann Hoke – jeden ze nejlepších německých atletických trenérů

František Janda-Suk – český sprinter a diskař, jako první Čech získal olympijskou

Medaili – na Hrách v Paříži v roce 1900 skončil druhý v hodů diskem

Lauri Pihkala – finský atlet, dvojnásobný účastník olympijských her

4.6.2 Box

Jiří Hoyer – syn zakladatele českého boxu a úpolvových sportů Fridolína Hoyera, boxer a autor několika publikací o boxu

Josef Hampacher – jeden z nejlepších československých boxerů

Vladimír Hruban – boxer a boxerský promotér

4.6.3 Fotbal

Václav Pinc – fotbalista, kapitán Bohemians Praha

Jan Kopřiva – fotbalový trenér řeckého sportovního klubu Olympiakos Piraeus, který byl do Řecka angažován prostřednictvím Sparty

Oldřich Pozdílek – fotbalista, kapitán FC Prague

Hugh Gallacher – skotský fotbalový internacionál

4.6.4 Hokej

Jaroslav Pušbauer – československý hokejový útočník, několikanásobný medailista z mistrovství Evropy i světa

Josef Maleček – československý hokejový útočník, jeden z nejlepších hokejistů Evropy, výborný tenista a pozemní hokejista

Karel Koželuh – všestranný československý sportovec, Československo reprezentoval v ledním hokeji, tenistu a fotbale

4.6.5 Letectví

František Novotný – československý letec a letecký konstruktér

Charles William Anderson Scott – anglický pilot, v roce 1934 vyhrál letecký závod McRobertson Air Race z Melbourne do Londýna

4.6.6 Lyžování

Bohuslav Brauner – zakladatel lyžařství v československé armádě, místopředseda a náčelník Českého Ski Klubu

Václav Horčíčka – jeden z nejlepších československých závodníků v alpské kombinaci

4.6.7 Plavání

Peter Johan “Johnny” Weissmuller – americký plavec, pětinásobný olympijský vítěz

Jean Taris – francouzský plavec, trojnásobný účastník olympijských her

4.6.8 Tenis

Jahial “John” Parmly Paret – americký tenista a tenisový trenér, napsal několik publikací o tenisu

René Lacoste – francouzský tenista, dvojnásobný vítěz Wimbledonu

Roderich Ferdinand Ottomar Menzel – český amatérský tenista německé národnosti, účastník velkých turnajů jako US Open, Wimbledon, Australian Open a French Open, po skončení kariéry tenisový publicista

William Tatem (Bill) Tilden II – americký tenista, jeden z nejlepších hráčů všech dob, vítěz 138 turnajů

4.6.9 Ostatní

Jiří Wála – vedoucí katedry turistiky, lyžování a vodních sportů Institutu tělesné výchovy a sportu University Karlovy v Praze, autor sportovních cestopisů

Otakar Bureš – náčelník Československé obce Junáků volnosti

4.7 Rubriky a články

Časopis měl zprvu jen velmi málo pravidelných rubrik. V prvním čísle to byly tyto: Football, Rohování, Lehká atletika, Rohování, Junáctví, Veslařství, Automobilism a Rozmanitosti z domova i ciziny, Cyklistika a Listárna redakce. Charakteristickým rysem Staru bylo, že se rubriky rychle měnily, zanikaly a vznikaly nové. Časopis těžil především z aktuálních sportovních událostí a z informací, které do redakce posílali sportovní nadšenci z celé republiky, proto bylo rozdělení článků do rubriky velmi nepravidelné. Články ale byly vždy seřazeny podle sportovních odvětví a podle tehdejší oblíbenosti sportů.

Později se ve Staru ustálily rubriky, které řadily informace dle místa původu. Od roku 1931 se objevují zprávy z oblastí Československé republiky, které čtenáři nacházeli pod názvy “Sport v Plzni”, “Sport na Kladně”, “Českobudějovický sport”, “Troška z Pardubic” “Okolo Hradce Králové”, “Moravský sport” nebo “Slovenský sport”. Názvy rubrik se také často měnily. Například atletické novinky byly k nalezení v rubrice “Antena lehkých atletů”, později “Atletická antena” a následně “Atletickým světem”. Fanoušci rohování si zase museli zvyknout na změnu názvu rubriky “Mezi čtyřmi provazy” na “Mezi koženými ranami”. Takových příkladů bychom v časopisu Star našli mnoho.

Samotných rubrik se ve dvanáctileté historii časopisu Staru objevilo nespočet. Některé přinášely zprávy ze sportovních událostí, některé dávaly rady jak správně provozovat sporty a některé obsahovaly rady lékařů, jak se starat o své tělo, aby bylo co nejlépe připraveno ke sportování. Právě v tom tkvěla výjimečnost tohoto týdeníku. Byl různorodý a obsahoval velké množství zajímavých sloupků od tance a rybaření až po lékařskou a grafologickou poradnu nebo leectví. *“Poslední čtvrt roku 1935 vytvořili*

jsme permanentní leteckou rubriku, aby se stala informátorem nejširších vrstev čtenářů o leteckém sportu a o letectví vůbec."¹⁰⁹

Na konci roku 1931 zřídila redakce rubriky s názvem Tribuna čtenářů. *"Tuto rubriku vedou čtenáři sami a píší o všem, co se jim líbí i nelíbí ve vlastním sportovním okolí. Za rubriku zodpovídá každý pisatel sám,"*¹¹⁰ stálo ve článku, který její zavedení oznamoval.

V roce 1938, v době vrůstajícího ohrožení československého státu Německem, vznikla nová rubrika "Sport a brannost", které předcházelo několik článků nabádajících k obraně státu. *"Nová rubrika Staru "Sport a brannost" je určena především pro sportovce a sportovní kluby. Je vedena odborníkem a bude podávat vše, co v branné výchově bude nového. S dotazy o branné výchově obraťte se na redakci."*¹¹¹

4.8 Soutěže a romány

Star pravidelně obsahoval soutěže. Už v prvním čísle mohli čtenáři hrát o motocykl v ceně 8 500 Kč a mnoho dalších cen jako let aeroplánem, volné jízdy autem dle vlastní potřeby, hodinky Omega nebo sportovní náčiní. Hlavní cílem soutěží bylo zvýšit prodejnost časopisu. *"Soutěže, které jsme vypisovali ve "Zpravodaji" a dalších obrázkových časopisech, byly v naší malé a mladé republice něco zcela nového a přinášely vždy úspěch."*¹¹²

Čtenáři se také mohli spolehnout, že v každém čísle na ně bude čekat román pokračování se sportovní tematikou. Českých nebo zahraničních románů vyšlo ve Staru během dvanácti let na dvacet. Některé z nich napsali sami sportovní redaktori vydavatelství Melantrich Emil Synek, Hugo Josef Slípka nebo Antonín František Šulc.

Některé ze sportovních románů v pořadí v jakém vyšly na stránkách Staru:

- **Tajemství vily Mabel**, napsal Hugo Bettauer, přeložil V. Růžička, ročník 1926

¹⁰⁹ Star, 1936, ročník 11, číslo 511, str. 14.

¹¹⁰ Star, 1931, ročník 6, číslo 298, str. 2.

¹¹¹ Star, 1938, ročník 13, číslo 632, str. 11.

¹¹² ŠALDA, Jaroslav. *Budování tisku za Rakouska, Československé republiky a jeho obrana za německé okupace : paměti bývalého generálního ředitele tiskového a vydavatelského koncernu Melantrich*. 1. vydání. Praha : EVA - Milan Nevole, 2001. s. 208.

- **Muka srdcí**, napsala Miss Cummingsová, přeložil Jaromír Heřman, ročník 1926
- **Muž, který ukradl golfský proud**, napsal Georges G. Toudouge, přeložil Jaromír Heřman, ročník 1927
- **Láska Pausaniova**, napsal Vilém Neubauer, ročník 1927-1928
- **Muži mezi sebou**, napsal Emil Synek, ročník 1929-1930
- **Střední útočník**, napsal Eduard Rada, ročník 1931
- **Muž, jenž střílel branky**, napsal G.Arato, přeložil Vladimír Grossov, ročník 1931
- **Osud a kožené rány**, napsal Tristan Bernard, přeložil F.Severin, ročník 1932
- **Ikarové neumírají**, napsal Ing. Jan Čeliš, ročník 1932
- **Kamarádi**, napsal H. J. Slípka, ročník 1932
- **Sedm...osm...devět...out**, napsal Otto Schwerin, ročník 1932-1933
- **Světla a stíny čtyř provazů**, napsal Vladimír Hruban, ročník 1935
- **Muž, který nemohl zapomenout**, Edwin C.Parsons, ročník 1936
- **Devadesátá minuta**, napsal Franko Ciampiti, přeložil dr. Fischer, ročník 1933
- **Klub Čertových kopyt**, napsal H. J. Slípka, ilustruje dr. Fischer, ročník 1933-1934
- **Pan Goliáš není fit**, napsal A. F. Šulc, ročník 1935
- **Dámská kopaná : sportovní humoristický román**, napsal Jaroslav Humberger, ročník 1937
- **Kulhavý běžec**, napsal Evžen Rošický, ročník 1938

Jednotlivá čísla mnohdy obsahovala i krátké sportovní povídky. Na pokračování ve Staru ale nevycházely jen romány ale také vzpomínky různých sportovních osobností. Pro představu uvádím některé z nich:

- **Muž musí bojovat**, vlastní životopis napsal boxer Gene Tunney¹¹³, ročník 1932-1933
- **Internacionál Lád'a Ženíšek¹¹⁴ vypravuje**: Zpověď profesionála své doby, napsal H.J. Slípka, ročník 1936-1937

¹¹³ James Joseph "Gene" Tunney (1897-1978) byl americký profesionální boxer. V letech 1926-1928 vyhrál titul světového šampiona v těžké váze.

¹¹⁴ Ladislav Ženíšek (1904-1985) byl český fotbalový obránce. Na MS v Itálii v roce 1934 získal s národním týmem stříbrnou medaili. Se Slavii Praha vyhrál 5x československou ligu.

- **190 cm a soudcovská píšťala** – čtvrtstoletí našeho footballu, vypravuje kpt. Cejnar a W. Hlava, ročník 1933
- **Poslední paměti olympijské**, dr. Jiří Stanislav Guth-Jarkovský, ročník 1936-1938
- **Životní osudy Marcela Thila** (copyright by STAR Praha) – životopis mistra světa v boxu, který porazil našeho Vildu Jakše, napsal J. I. Marek, ročník 1935

4.9 Původní reportáže a metodické články

Časopis Star byl výjimečný také díky svým původním reportážím. Redakce měla téměř na všech velkých sportovních akcích své novináře nebo dopisovatele. Díky tomu mohla českým čtenářům barvitě zprostředkovat například dění na Tour de France, na hokejových mistrovstvích světa i Evropy, na fotbalových šampionátech nebo na letních i zimních olympijských hrách.

Další předností, kterou Star vyčníval z řady ostatních sportovních periodik, byly metodické články psané úspěšnými sportovci nejen z československé republiky, ale také ze zahraničí. Čtenáři tak měli možnost naučit se tenis přímo od Billyho Tildena, Reného Lacosta nebo Rodericha Menzela, plavecký styl kraul od světového šampiona Jeana Tarise, skok přes překážky od Otakara Jandery, hod diskem od Františka Jandy-Suka a veslování od Jiřího Zavřela. Nejčastěji se ale ve Staru objevovaly metodické články o fotbalovém umění. Na jeho stránkách se takto vystřídali se svými radami a zkušenostmi snad všichni naši přední fotbalisté. V rubrice „Útočníci před brankou – kapitoly umění střeleckého“, to byli například Antonín Puč, Václav Pilát, Jožka Silný, Karel „Káďa“ Pešek, Josef Čapek nebo František Pelcner. Od dubna 1938 vedl ve Staru tenisovou školu známý tenisový trenér Jaroslav Houba, kde slovem a nákresy učil čtenáře správné tenisové hře. Redakce ale nezůstávala jen u výuky prostřednictvím článků. Na výchově tenisových hráčů se podílela i přímo na hřišti. *“V některém z příštích týdnů uskutečníme “Tennisové odpoledne” na některém pražském hřišti, kde čtenářům budou předvedeny věci v “Tennisové škole Staru” přednášené, prakticky!”*¹¹⁵

¹¹⁵ Star, 1938, ročník 13, číslo 633, str. 14.

4.10 Fotografie

Obrázkový týdeník Star získával sportovní fotografie několika způsoby. Hlavním a největším zdrojem byly samotné sportovní kluby československé republiky, které na vlastní náklady fotily své sportovce a sportovní události a snímky posílaly do redakce. Za ty, které byly v týdeníku otištěny, pak dostaly většinou zapláceno. *“Zachycujte fotoaparátem svůj život ve všech jednotlivých jeho projevech a proměnách. Zachycujte co nejvíce jasu, radosti, smíchu, pohybu. Mnoho lidí to pochopilo, ale mnoho dosud nikoli. Tak, jako je v dnešní době život nemyslitelný s negramotností v psaní a čtení, stává se skoro nemožný bez fotografování. Sportovci, fotografujte! Star vám dobré obrázky rád otiskne,”*¹¹⁶ vyzýval časopis potenciální autory fotografií.

Dalším významným zdrojem, který sportovními fotografiemi zásoboval Star prakticky po celou dobu jeho vycházení byla agentura Ideal Karlín.

4.10.1 Ideal Karlín

Majitelem a zakladatelem fotografické firmy Ideal Karlín, kterou je možné označit i jako jednu z prvních menších fotoagentur první republiky, byl Jindřich Zelenka (1887-1959). Firma sídlila na adrese Královská ulice č. 22. Nespecializovala se jen na ateliérovou fotografii, jak bylo tehdejším zvykem. Lze to vysvětlit tím, že J. Zelenka před svým osamostatněním pracoval u fotografa Rudolfa Brunera-Dvořáka (1864-1921), považovaného za prvního českého fotoreportéra. V týdnu se produkce Idealu zaměřovala převážně na zakázky v ateliéru, většinou tedy portrétní fotografii. Soboty a neděle se pracovalo pod širým nebem zejména při fotografování sportovních událostí. Fotografie se pak nabízely tehdejšímu tisku. Hojně je kupoval právě obrázkový týdeník Star. Nejčastěji se fotografovalo vše okolo nejpopulárnějšího sportu – tedy fotbalu. Atelier Ideal měl také vývěsní skřínky přímo na pražských sportovních stadionech – v té době začínala oblíbenost takto prezentovaných fotografií, která vrcholila ve třicátých letech, kdy podobné skřínky byly i v centru větších měst, zejména pak v hojně navštěvovaných obchodech a před redakcemi deníků a týdeníků. Všechny vystavované fotografie bylo možné zakoupit. Jejich ceny se pohybovaly mezi čtyřmi a

¹¹⁶ Star, 1936, ročník 11, číslo 517, str. 11.

šesti korunami. Běžně se fotografovali fotbalisté či celý tým při sobotním tréninku, v neděli při utkání se pak již prodávali fotografie pohlednicového formátu.

U Jindřicha Zelenky se vyučil pozdější spoluzakladatel agentury Press Photo Service Alexandr Paul (1907-1981). Navíc se tu seznámil s dcerou Jindřicha Zelenky Růženou, kterou si později vzal za ženu, strávil s ní celý život a měl s ní 3 syny, kteří se prakticky všichni fotografii věnovali také. Po druhé světové válce vedl podnik Ideal už jen syn Jindřich Zelenky Jindřich. Provoz této soukromé firmy byl nuceně ukončen v roce 1958. Jindřich Zelenka ml. při ukončování zcela zlikvidoval rozsáhlý archív převážně skleněných negativů. *“Doslova vyhazoval lopatou vše z místnosti v prvním patře na dvůr! Několikrát jsem s ním telefonicky hovořil, odmítnul se ale setkat osobně a tvrdil, že si nenechal ani jediný negativ a že nic mu nebylo dovolené si odnést. Se sestrou se nestýkal, paní Paulová mi řekla, že její bratr byl velice zvláštní a ten konec rodinného podniku prý v této drastické podobě v podstatě zavinil sám. Něco se zcela jistě zachránit dalo. Sama se domnívala, že ta živelná likvidace přispěla ke smrti jejího otce,*”¹¹⁷ vzpomínal na kontakt s Jindřichem Zelenkou mladším fotograf a historik české sportovní fotografie Jiří Koliš.

V osobní korespondenci mi Jiří Koliš sdělil také svůj pohled na kvalitu práce agentury Ideal. *“Můj osobní názor na produkci této malé fotoagentury – fotografie byly technicky i záběrově na tehdejší dobu (dvacátá léta 20. století) velice kvalitní a daly základ kvalitní práci našich pozdějších prvorepublikových fotografů – reportérů.”*¹¹⁸

4.10.2 Karel Hájek (1900-1978) a Svatopluk Sova (1913-1984)

Nová etapa sportovní fotografie ve Staru nastala s příchodem Karla Hájka do Melantrichu v roce 1932. Hájek se stal dvorním fotografem-reportérem tohoto pražského vydavatelského domu. Do jeho pracovních povinností patřilo také fotografování sportovních událostí. *“Dlouhou řadu let se potom vyčerpával úmornou službou předválečného fotoreportéra, která ho hnala z místa na místo, od jedné události k druhé, ve dne jako v noci, o nedělích jako ve všední den. Pracoval dobře, nač to zamlčovat, ale nepracoval jednostranně. Fotografoval se stejným zaujetím mordy jako*

¹¹⁷ Z osobní elektronické korespondence autora s fotografem Jiřím Kolišem, 16. dubna 2014

¹¹⁸ Z osobní elektronické korespondence autora s fotografem Jiřím Kolišem, 16. dubna 2014

hradní kuloáry, pohřby biskupů jako slečny na plovárně, katastrofy jako sport, senzačky jako žánry vynikající výtvarné hodnoty.”¹¹⁹

Slovní spojení “katastrofy jako sport” použil Vladimír Rýpar v předmluvě k výroční publikaci 1900-1960 o Karlu Hájkovi zřejmě proto, že Hájek neměl sport příliš v oblibě a fotografoval ho nerad. Z tohoto důvodu si najal mladého externistu Svatopluka Sovu. Sova se stal prvním československým fotoreportérem, který se začal věnovat sportu systematicky. Nikdy se ale nestal zaměstnancem Melantrichu na plný úvazek. Karel Bureš na Svatopluka Sovu ve své knize *V týmu s Foglarem* vzpomíná jako na “drobného, vtipného človíčka.”¹²⁰

4.10.3 Jaroslav Balzar (1894-1945)

Ateliér Jaroslava Balzara patřil v meziválečném období k nejproslulejším portrétním salónům v Československu. Balzar si zařídil provozování samostatné fotografické živnosti v roce 1922 na luxusní adrese Jungmannovo náměstí 1. Sám se zajímal o sport a automobilismus a ve svém ateliéru často fotografoval sportovce. Tak vznikly portréty například tenisty Karla Koželuha nebo boxera Františka Nekolného, které se objevily i v týdeníku *Star*. “*Jakkoliv se dvacátá léta vyznačovala příklonem k civilnosti, v portrétní tvorbě přetrvával zájem o podobiznu s atributy vyšších společenských vrstev. Těmi už však většinou nebyla aristokracie, novými hvězdami se stávali filmoví herci a herečky, sportovci atd.*”¹²¹ Balzar byl v počátcích ovlivněn filmovým expresionismem, později bral inspiraci z fotografií amerických hollywoodských hvězd. Touha po reprezentativnosti a efektu vytříbila jeho fotografický styl, naučil se dokonale pracovat s vybavením ateliéru, používal bodové osvětlení, ale dovedně pracoval i se zadním světlem. Zájem o film, divadlo, sport a automobilismus přivedl na počátku třicátých let Balzara do společnosti komika Vlasty Buriana, se kterým se velmi spřátelil. Balzarovy snímky tak nacházíme také v časopise *Ozvěny Vlasty Buriana*, který v letech 1933–34 redigoval Vilém Szpyk (1902–1939). Reprezentativní práce ateliéru byly publikovány i v tehdejších odborných a společenských časopisech. Profesionální a společenské uznání vyneslo Jaroslava

¹¹⁹ RÝPAR, Vladimír. *Karel Hájek : 1900-1960*. Praha : Ústřední dům osvěty hl. m., 1960. s. 3.

¹²⁰ BUREŠ, Karel. *V týmu s Foglarem : příběh redaktora legendárních časopisů*. 1. vydání. Praha : Toužimský, 2009. s. 129. ISBN 978-80-7264-106-2.

¹²¹ <http://www.casopis-foto.cz/jaroslav-balzar-fotografie/>

Balzara roku 1942 do funkce předsedy Zemské jednoty společenstev fotografů v Čechách.

4.10.4 Zahraniční fotografie

Star přinášel také velké množství zahraničních sportovních fotografií. Svým čtenářům během více než dvanácti let představil prakticky všechny hvězdy světového sportu. Ve Staru se objevily snímky baseballisty Babe Rutha, atletů Paava Nurmiho a Jesseho Owense, plavce Johnyho Weissmillera, tenistů René Lacosta a W.T.Tildena nebo krasobruslařky Sonjy Henieové.

Některé zahraniční fotografie byly pořizovány českými sportovci či sportovními funkcionáři při jejich zahraničních cestách. Tak se například do Staru dostalo 33 snímků z Letních olympijských her v Amsterdamu v roce 1928. *„Přinášíme dlouhou řadu obrázků z amsterodamské olympiády se vztahem k naší československé výpravě. Obrázky tyto jsou zhotoveny tajně a kradmo (byloť fotografování na stadionu přísně zakázáno) panem účet. radou Rudolfem Richterem, pokladníkem Čsl. olympijského výboru. Nejsou-li některé reprodukcí prvotřídní, zato obsahem jsou jistě pro nás jedinečné.“*¹²² Žádný český fotograf v období první republiky nejezdil fotografovat sport za hranice a snímky tak Star získával prostřednictvím zahraničních agentur. *“Paříž, Londýn a Vídeň nás zásobovaly záplavou fotoreportáží z celého světa, ale naše vlastní zájmy nám skvěle obstarávali Jan Lukas a Karel Hájek, s jejichž jmény byl spojen i úspěch našich listů.”*¹²³

¹²² Star, 1928, ročník 3, číslo 135, str. 8

¹²³ ŠALDA, Jaroslav. *Budování tisku za Rakouska, Československé republiky a jeho obrana za německé okupace : paměti bývalého generálního ředitele tiskového a vydavatelského koncernu Melantrich*. 1. vydání. Praha : EVA - Milan Nevole, 2001. s. 95.

Závěr

Časopis Star byl v meziválečném období hlavním a největším mluvčím českého sportu. Za dvanáct let, šest měsíců a devatenáct dní přinesl sportovní informace, které by čtenáři jinde jen těžko hledali. Na více než 12 tisících stránkách představil všechna sportovní odvětví, včetně těch u nás dosud nepraktikovaných, jakými byly třeba basketbal nebo baseball. Významnou roli hrál časopis také ve vývoji české sportovní fotografie. Do Staru nosil své snímky Svatopluk Sova, který by se dal považovat za prvního českého fotografa, který se začal sportu věnovat pravidelně. Jako obrázkový týdeník prezentoval Star na svých stránkách tisíce sportovních snímků z českých zemí i ze zahraničí. Svým úsilím se zasloužil o rozvoj a upevnění pozice sportu v českých zemích.

Star pomohl vychovat novou generaci sportovců i novinářů, kteří v následujících letech výrazně hýbaly společenskou sférou jak ve sportu, tak i v jiných odvětvích (Slípka, Šulc, Bureš, Krása...). Jeho výrazným rysem byla spolupráce s širokou veřejností. Do Staru přispívali mnozí sportovní funkcionáři i sportovci samotní. Do redakce chodily každý týden desítky výsledků a fotografií ze všech koutů Československé republiky. Kromě těchto nepravidelných přispěvatelů měl Star také síť stálých spolupracovníků doma i v zahraničí.

Star si po celou dobu svého trvání zachoval nezávislý a kritický poměr ke sportovnímu životu. Vyhýbal se jednostrannosti a pečlivě se věnoval všem odvětvím, díky čemuž byl respektován napříč českým sportovním hnutím. Osobnosti jako Jiří Stanislav Guth-Jarkovský, František Smotlacha a František Miloslav Marek by jen těžko propůjčili jméno časopisu, který by v jejich očích nebyl seriózním a reprezentativním zástupcem českého sportu.

Prvotním cíle této práce bylo osvětlit dění kolem časopisu Star. Zároveň jsem se pokusil také zmapovat stav české sportovní žurnalistiky v meziválečném období a přispět tak jednou kapitolu do historického přehledu sportovního novinářství u nás. Období první československé republiky z hlediska sportovní žurnalistiky bylo z velké části stále neprobádané, proto doufám, že se mně tuto mezeru podařilo vyplnit.

Summary

Weekly Star was between WWI and WWII main sports magazine in Czechoslovakia. Star brought during 12 years, 6 months and 19 days much information, that would had been complicated to find anywhere else. On more than 12 thousand pages it introduced every sport, even the relatively new ones – basketball and baseball. Star has also influenced evolution of the Czech sports photography. Svatopluk Sova, considered to be the first Czech photographer, that focused on sport systematically, would bring many photos to office of Star. Star also published many other pictures from all over the world. It had notable impact on evolution of Czech sports environment.

Star raised a new generation of Czech sports journalists, who later influenced Czech society in other ways (Slípka, Šulc, Bureš, Krása...). Its characteristic feature was collaboration with all athletes, coaches and other sports enthusiasts from Czechoslovak republic and rest of the world.

Star maintained throughout all those years independent a critical of Czech sports enviromennt. It focused on every sport, not only the most popular. Thanks all those aspects Star earned respect of many Czech sport personalities such as Jiří Stanislav Guth-Jarkovský, František Smotlacha a František Miloslav Marek. These authors would never published their articles in magazine, that would not be respectable and trustworthy.

This paper brings much information about weekly Star, that have not been collected and published to this moment. I hope my paper will help to fill in blank pages in history of Czech sports journalism.

Prameny

Literatura

BERÁNKOVÁ, Milana; KŘIVÁNKOVÁ, Anna; RUTTKAY, Fraňo. Dějiny československé žurnalistiky : 3. díl, český a slovenský tisk v letech 1918-1944. 1. vydání. Praha : Novinář, 1988. 315 stran.

BOSÁK, Emanuel. *Stručný přehled vývoje sportovních odvětví v Československu*. Praha : Olympia, 1969, 351 s.

- BUREŠ, Karel. *V týmu s Foglarem : příběh redaktora legendárních časopisů*. 1. vydání. Praha : Toužimský, 2009. 301 stran + 28 stran obrázkových příloh. ISBN 978-80-7264-106-2.
- FARNÍK, Jaromír; CINGER, František. *Voskovec & Werich aneb Válka s lidskou blbostí: nové souvislosti, 300 unikátních fotografií, originální dokumenty*. 1. Vydání. Mnichovice : BVD, 2007. 242 stran. ISBN 978-80-87090-01-5
- FEJLEK, Vojtěch. *Melantrich 1898-1998 : nepodlehne ani ohni ani meči*. 1. vydání. Praha : Melantrich, 1998, 133 stran. ISBN 80-702-3273-0.
- JEŘÁBEK, Luboš. *Český a československý fotbal: lexikon osobností a klubů*. 1. vydání. Praha : Grada, 2007, 264 stran. ISBN 978-802-4716-565.
- JEŽEK, Přemysl. *Česká tělovýchovná a sportovní literatura 1919-1945 : bibliografický a encyklopedický přehled spisů, hudebnin a autorů či skladatelů*. Praha : Univerzita Karlova v Praze, Fakulta tělesné výchovy a sportu, 2002. 511 stran. ISBN 8086317269.
- JEŽEK, Přemysl. *Stručný přehled vývoje sportovních odvětví v Československu : III. díl, přehled základní sportovní literatury*. Praha : Olympia, 1971, 115 s.
- KLIMEK, Antonín. *Velké dějiny zemí Koruny české ; Svazek 13. 1918-1929*. 1. vydání. Praha a Litomyšl : Paseka, 2000. 821 stran. ISBN 80-7185-328-3.
- KUBÍČEK, Jaromír. *Česká retrospektivní bibliografie : řada 2, díl 2, část 1, sv. 2. L-S*. Brno : Lector benevolus pro Sdružení knihoven ČR a Moravskou zemskou knihovnu, 2006. 544 stran. ISBN 80-86249-37-9
- KOLÁŘ, František a kolektiv. *Kdo byl kdo : naši olympionici*. 1. vydání. Praha : Libri, 1999. 424 stran. ISBN 80-85983-77-X
- KÖSSL, Jiří; KRÁTKÝ, František; MAREK, Jaroslav. *Dějiny tělesné výchovy II. : od roku 1848 do současnosti*. 1 vydání. Praha : OLYMPIA, 1986. 263 stran.
- LUKŠŮ, David. *Sport a Hry – první moderní český všesportovní týdeník, bakalářská práce*. Praha : IKSŽ FSV UK, 2002. 52 stran.
- LUKŠŮ, David. *Sport na stránkách novin a specializovaných časopisů v prvním desetiletí 20. Století – zrod moderní žurnalistiky, diplomová práce*. Praha : IKSŽ FSV UK, 2005. 122 stran.
- PACINA, Václav. *Sport v království českém*. 1 vydání. Praha : Mladá fronta, 1986. 240 stran + 32 stran příloh.
- PEJSKAR, Jožka. *Poslední pocta : Památník na zemřelé československé exulanty v letech 1948-1984*. 1. vydání. Curych : Konfrontace, 1986. 368 stran. ISBN 3-85770-120-3
- POLÁK, Jiří. *Poselství žlutého kvítka : s dvojicí Foglar-Bureš nezvykle otevřeně o věcech čtenářského zájmu, o lidech a životě vůbec*. 1. vydání. Praha : Olympia, 2003.

113 stran + 24 stran příloh. ISBN 80-703-3791-5.

RÝPAR, Vladimír. *Karel Hájek : 1900-1960*. Praha : Ústřední dům osvěty hl. m., 1960. 10 stran.

SVOBODA, Milan. *Hledání zaváté stezky : příspěvek k dějinám českého skautingu*. 1. vydání. Praha : Leprez, 1994, 304 stran. ISBN 80-900-8218-1.

ŠALDA, Jaroslav. *Budování tisku za Rakouska, Československé republiky a jeho obrana za německé okupace : paměti bývalého generálního ředitele tiskového a vydavatelského koncernu Melantrich*. 1. vydání. Praha : EVA - Milan Nevole, 2001. 342 stran.

ŠINDELÁŘ, Konstantin. *Causa protektorátního novináře Václava Crhy před národním soudem, diplomová práce*. Brno : KMSŽ FSS MU, 2007. 113 stran.

ŠULC, Alan František. *Poznané budiž sděleno : o tom, jak žil a byl novinář, filmař - laskavý kantor FAMU A. F. Šulc*. Uspořádala a Kateřina Šulcová. Praha : FITES, 1999. 196 stran.

Noviny

České slovo, ročníky 1-4 a 14-20
 Lidové noviny, ročníky 28-34 a 38-46
 Národní listy, ročníky 60-78
 Rudé právo, ročníky 1- 19
 Svobodné slovo, ročník 49

Časopisy

Star, ročníky 1-13

Archivní prameny

Pozůstalost Milan Švagrovský, archiv sportu a tělesné výchovy, Národní muzeum
 Pozůstalost Vilém Heinz-Henry, archiv sportu a tělesné výchovy, Národní muzeum

Internet

Archiv Hlavního města Praha. Dostupný z <http://www.ahmp.cz/povstani/povstani.html>

GRMOLENSKÁ, Martina. Jaroslav Balzar: fotografie. FOTO : časopis pro všechny fotografy [online]. 8.11.2013 [citováno 10.4.2014]. Dostupné z www.casopis-foto.cz/jaroslav-balzar-fotografie/

JENŠÍK, Miloslav. Jak přišla na svět župa : kapitoly z historie pražského fotbalového svazu. Pražský fotbalový speciál [online]. Ročník 2 - léto 2011 [citováno 22.4.2014]. Dostupné z <http://www.fotbalpraha.cz/res/data/002/004371.pdf?seek=4>.

KOVÁŘ, Pavel. Opravený životopis „otce“ Jandery. Časopis Atletika [online], číslo 4/2003. [citováno 12.4.2014]. Dostupné z www.atletika.cz/zaostreno-na/casopis-atletika/jednotliva-cisla/atletika-jednotliva-cisla-2003/opraveny-zivotopis-otce-jandery/

VICTORIN, Pavel. Kdo byl Ing. Bohumil Modrý. Pozitivní noviny [online]. 3.9.2012 [citováno 14.5.2014]. Dostupné z www.pozitivni-noviny.cz/cz/clanek-2012070079

Profil Otakara Jandery na webu Českého olympijského výboru. Dostupné z <http://www.olympic.cz/sportovec/3844--otakar-jandera>

Web nakladatelství Codyprint. Dostupné z www.codyprint.cz/csr/mapa.html

Seznam příloh

Příloha č. 1: Titulní strana Staru číslo 1 (obrázek)

Příloha č. 2: Titulní strana Staru číslo 71 (obrázek)

Příloha č. 3: Titulní strana Staru číslo 500 (obrázek)

Příloha č. 4: Titulní strana Staru číslo 611 (obrázek)

Příloha č. 5: Titulní strana Staru číslo 632 (obrázek)

Příloha č. 6: Titulní strana Staru číslo 653 (obrázek)

Příloha č. 7: Miloslav Josef Horáček (obrázek)

Příloha č. 8 : Hugo Jindřich Slípka spolu J. Werichem a J. Voskovcem (obrázek)

Příloha č. 9: Antonín František Šulc jako atlet Sparty Kladno (obrázek)

Příloha č. 10: Antonín František Šulc s dýmku (obrázek)

Příloha č. 11: Antonín František Šulc na MS ve fotbale 1934 v Římě (obrázek)

Příloha č. 12: Karel Bureš (obrázek)

Příloha č. 13: Karel Bureš jako lední hokejista v dresu I. ČLTK (obrázek)

Příloha č. 14: Karel Bureš v rozhovoru s tenistou Jaroslavem Drobným (obrázek)

Příloha č. 15: Otakar Jandera, Jak běhati přes překážky (obrázek)

Příloha č. 16: Počet členů sportovních svazů v roce 1934 (obrázek)

Příloha č. 17: Náklad Staru ze dne 25. října roku 1932 (obrázek)

Příloha č. 18: František Miloslav Marek (obrázek)

Příloha č. 19: Reklamní stojan na melantrišské časopisy (obrázek)

Přílohy

Příloha č. 1: Titulní strana Staru č.1



Příloha č.2: Titulní strana Staru č. 71



Příloha č. 3: Titulní strana Staru č. 500 Příloha č. 3: Titulní strana Staru č. 611



Příloha č. 5: Titulní strana Staru č. 632 Příloha č. 6: Titulní strana Staru č. 653



Příloha č. 7: Miloslav Josef Horáček



(zdroj: Star, 1926, ročník 1, číslo 30)

Příloha č. 8 : Hugo Jindřich Slípka (uprostřed) spolu Janem Werichem a Jiřím Voskovcem ve fitness centru, které vlastnil.



(zdroj: FARNÍK, Jaromír; CINGER, František. *Voskovec & Werich aneb Válka s lidskou blbostí: nové souvislosti, 300 unikátních fotografií, originální dokumenty*. 1. Vydání. Mnichovice : BVD, 2007. s. 11. ISBN 978-80-87090-01-5)

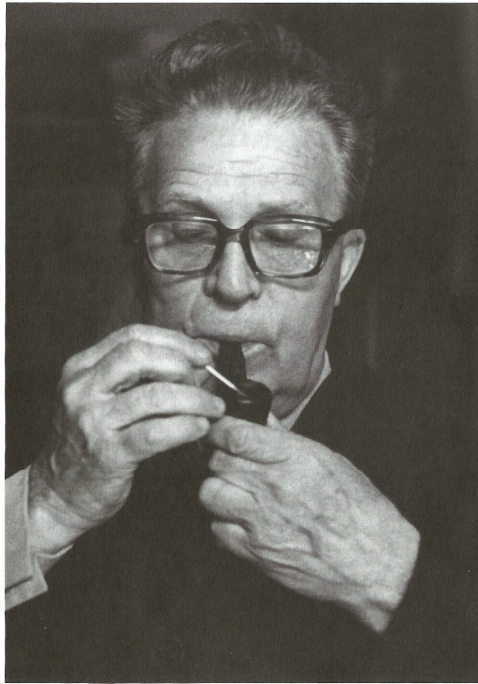
Příloha č. 9 : Antonín František Šulc jako atlet Sparty Kladno



Skok do sportovní novinářiny

(zdroj: ŠULC, Alan František. *Poznané budiž sděleno : o tom, jak žil a byl novinář, filmař - laskavý kantor FAMU A. F. Šulc*. Uspořádala a Kateřina Šulcová. Praha : FITES, 1999. s. 53)

Příloha č. 10: Antonín František Šulc s dýmku

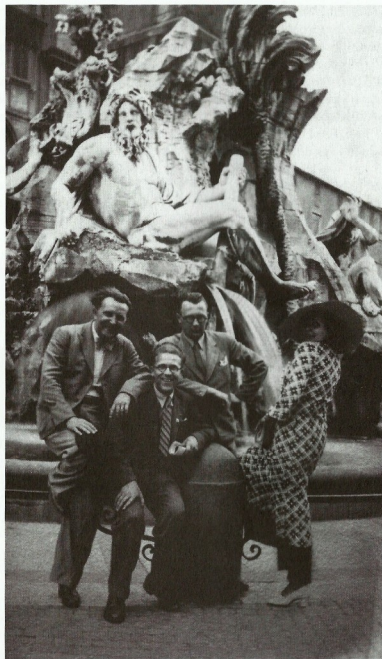


Povím Vám, jak to bylo...

Foto P. Brunclík

(zdroj: ŠULC, Alan František. *Poznané budiž sděleno : o tom, jak žil a byl novinář, filmař - laskavý kantor FAMU A. F. Šulc*. Uspořádala a Kateřina Šulcová. Praha : FITES, 1999. s. 53)

Příloha č. 11: A. F. Šulc v Římě



Řím 1934 (nad A.F.S zachmuřený soudnickách Frant. Němec)

(zdroj: ŠULC, Alan František. *Poznané budiž sděleno : o tom, jak žil a byl novinář, filmař - laskavý kantor FAMU A. F. Šulc*. Uspořádala a Kateřina Šulcová. Praha : FITES, 1999. s. 58)

Příloha č. 12: Karel Bureš

(zdroj: BUREŠ, Karel. *V týmu s Foglarem : příběh redaktora legendárních časopisů*. 1. vydání. Praha : Toužimský, 2009. Obal knihy. ISBN 978-80-7264-106-2.)

Příloha č. 13: Karel Bureš jako lední hokejista v dresu I. ČLTK

(zdroj: BUREŠ, Karel. *V týmu s Foglarem : příběh redaktora legendárních časopisů*. 1. vydání. Praha : Toužimský, 2009. s. 27. ISBN 978-80-7264-106-2.)

Příloha č. 14: Karel Bureš v rozhovoru s tenistou Jaroslavem Drobným



Praha, starý ústřední dvorec I. ČLTK (1947), interview s hokejovou a tenisovou hvězdou Jaroslavem Drobným, pozdějším vítězem Wimbledonu.

(zdroj: BUREŠ, Karel. *V týmu s Foglarem : příběh redaktora legendárních časopisů*. 1. vydání. Praha : Toužimský, 2009. s. 255. ISBN 978-80-7264-106-2.)

Příloha č. 15: Otakar Jandera, Jak běhat přes překážky



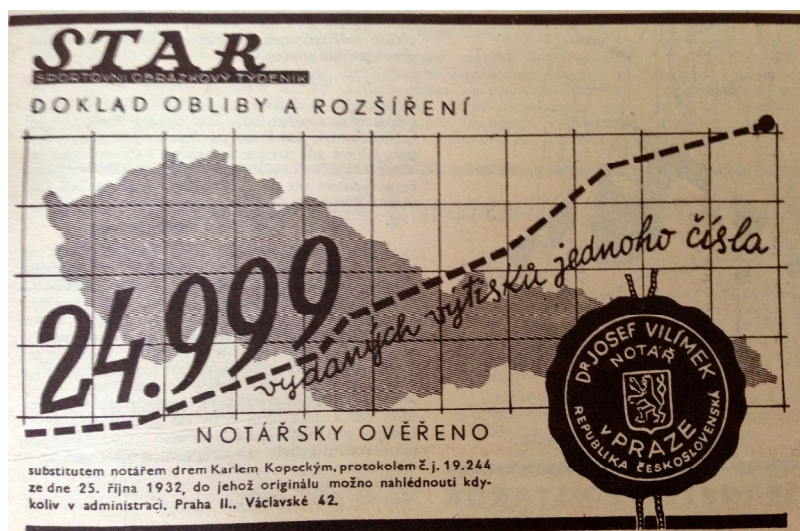
(zdroj: Star, 1926, ročník I, číslo 1)

Příloha č. 16: Počet členů sportovních svazů v roce 1934

Svazy	Počet členů
Čs. svaz fotbalový	70 264
Svaz lyžařů ČSR	21 224
Čs. lawn-tennisová asociace	15 618
Čs. ústřední jednota velopedistů	9 200
Autoklub RČS	8 526
Vysokoškolský sport (mimořádný člen ČVV)	7 055
Svaz kanadského hokeje	5 560
Čs. volejbalový a basketbalový svaz	3 650
Čs. svaz veslařský	3 414
Svaz kanoistů RČS	3 000
Čs. jezdecký svaz	2 703
Čs. amatérský plavecký svaz	2 300
Čs. unie boxerů-amatérů	1 951
Čs. svaz těžké atletiky	1 950
Čs. amatérská atletická unie	1 236
Čs. table-tennisová asociace	1 076
Bruslařská unie RČS	750
Čs. svaz házené a ženských sportů	560
Čs. svaz šermířský	400

(zdroj: KÖSSL, Jiří; KRÁTKÝ, František; MAREK, Jaroslav. Dějiny tělesné výchovy II. : od roku 1848 do současnosti. 1 vydání. Praha : OLYMPIA, 1986. přílohy)

Příloha č. 17: Náklad Staru ze dne 25. října roku 1932



(zdroj: Star, 1931, ročník 6, číslo 252)

Příloha č. 18: František Miloslav Marek



(zdroj: Star, 1936, ročník 11, číslo 553)

Příloha č. 19: Reklamní stojan na melantrišské časopisy



(zdroj: BUREŠ, Karel. *V týmu s Foglarem : příběh redaktora legendárních časopisů*. 1. vydání. Praha : Toužimský, 2009. ISBN 978-80-7264-106-2.)